

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213

Brzovajni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

„Renegati“

Zmerjajo nas z renegati in z izdajci naroda... To nas popolnoma nič ne moti, da ne bi šli naprej pri načrtani poti.

Beseda »renegat« je zelo relativnega pomena. Spominjam se, da mi je pred leti prišla v roke majhna knjižica, menda neka drama ali poizkus drame o svetem Cirilu in Metodu. Dejanje se vrši nekje ob Blatnem jezeru, v državi kneza Kocelja. Sveta slovanska blagovestnika se tam ustavita na svojem potovanju iz Velehrada v Rim. Nekaj mož, odlični mož dotičnega kraja, menda po imenu »Trdoglav«, oblečen v dolgo sivo haljo, žalostno deklamira, da bo sedaj propadla »stara panonska slava«. Priznam, da sem čital jako površno in da sem vse drugo pozabil. V spominu mi je ostal samo dotični knez, ki se boji za »stara panonsko slavo«. Seveda je cela zgodovinska podlaga nemogoča. Stari slovanski knezi se niso oblačili v moderne ženske obleke in »stare panonske slave« ni nikdar bilo. Ob Blatnem jezeru je obstojal samo majhen nemški fevd, katerega so dali Nemci nekemu Slovaku Prvini in njegovemu sinu Kocelju v nagrado, ker sta se uprila zoper svojega vladarja in pomagala Nemcem. Kocelj je padel v boju s Hrvati, proti katerim se je bojeval kot nemški zaveznik in »stara panonska slava« se je hitro žalostno končala, kakor se je žalostno pričela.

Toda pustimo na strani ta nezdgovinski nesmisel, ostanimo pri stvari: Jeli bil Trdoglav renegat ali rodoljub? S stališča »stare panonske slave« je bil rodoljub, s stališča nove velike slovanske države je bil renegat. Toda s tega stališča bi Trdoglav rekel, da sta renegati Ciril in Metod, ker delata proti partikularizmu za veliko jedinstveno državo.

V zgodovini starih slovanskih držav najdemo vse polno izsledkov, da so se proti knezom ustanoviteljem držav buntili razni pokrajinski mali knezi in načelniki rodov.

So bili ti ljudje izdajci ali rodoljubi?

S stališča države so bili izdajci, a to tem bolj, ker so se v večini slučajih družili z Nemci in drugimi protivniki naroda, s plemenskega stališča so bili renegati oni, ki so držali z vrhovnim knezom.

Rekel bo kdo, da so to primeri iz sive preteklosti. Toda tu gre za moralne pojme in ti so vedno isti, pred tisoč leti, kakor danes. Sicer pa lahko navedemo druge primere iz novejših časov:

Pokojni dekan Peter Dajnko je pisal knjigo na »prileškem« jeziku. Stal je torej na stališču, da so Prieki samostojni slovanski narod. Naš slovstveni zgodovinar dr. Glaser mu daje častni naslov »rodoljub«, s stališča edinstvenega slovanskega naroda je bil separatist. Dajnko bi pa s svojo stališča imenoval Slomškca, ki je pisal že kot bogoslovec v književni slovenščini, »renegata«. Dr. Razlag bi bil na primer dvakratni renegat. Prvič renegat »prilešček«, ker je pisal v slovenščini, drugič renegat slovensčine, ker je pisal v ilirščini. Isti, a še bolj izraziti slučaj bi bil s Stankom Vrazom. Bil je priški ožji rojak, postal je čisti Ilir, podpisoval se je celo »Ilir iz Stajerske« ali »Ilir iz gornjih krajev«. Prešern mu je to hudo zameril in ga je imenoval »Uskoka Slovencev« in »Narobe Katona«. Če bi bil Vraz manj pohleven, kakor je bil, bi pa tudi on ozmerjal Prešerna, da je izdajalec ilirstva. Vraz je bil vsekakor po svojem značaju in po svojem delu ena najlepših prikazni naše preteklosti in za narodni preporod Slovencev je bil ilirski pokret ogromnega pomena. Prešernove poezije pa jako majhnega, če tudi so največje prikazane v naši literaturi. Prešeren je šel v Stritarjevi dobi dobil večji vpliv na naše slovstvo, ilirstvo je pa bilo mogočni val, ki je probudil narod.

Podobne pojave vidimo pri drugih slovanskih narodih. Hlinka bi s svojo stališča moral zmerjati Kolarja, Safarika, Palackyja, da so bili slovaški renegati. Čehi jih slave, kot svoje največje moze in zanje so renegati taki moze, kakor nekdanji Štur in sedanji Hlinka, ki negirajo narodno skupnost.

»Victrix causa diis placuit«, ta verz velja v nekem pomenu tudi v našem slučaju. Sedaj živimo v jako važni, usodepolni dobi. Vprašanje je, ali bomo to državno in narodno edinstvo, katero smo dosegli po srečnem razvoju okoli-

Zaključek poletnega zasedanja narodne skupščine

SKUPŠČINSKE SEJE ODGOĐENE DO 20. SEPTEMBRA.

Poročilo imunitetnega odbora o izročitvi Radića in tovarišev sprejeto.

Klerikalci in muslimani zapustili skupščino med klici „Zdravo“. — Demokraci in zemljoradniki proti zakonu o zavarovanju proti toči.

Beograd, 25. julija. (Z) Današnje sejo narodne skupščine je otvoril podpredsednik Rakić ob 10. dopoldne. Po opravljenih formalnostih je prešla zbornica na dnevni red: razpravo o zakonskem predlogu glede zavarovanja proti toči.

Zemljoradnik Moskovljević je zahteval obvezno zavarovanje. Isto je zahteval tudi demokrat dr. Radosavljević. Demokrati bodo glasovali proti zakonu, ako se ne bo vpoštval načrt poslanca Lazića. Demokrat Agatonović je kritiziral vlado in zatrjeval, da nima kredita za ta predlog. Posl. Sretenović je zahteval, da se zakonski predlog vrne odboru in da se popravi. Minister za izenačenje zakonov Trifković je branil v svojem govoru zakonski predlog. Med njegovim govorom je prišlo do spora s posl. Moskovljevićem.

Pri glasovanju o vladnem predlogu so bili vsi člani do prehodnih naredb sprejeti proti glasovom demokratov in zemljoradnikov.

Pri debati o prehodnih določbah je prišlo do burnih medklicev med demokratom in radikalom Marko Gjurićem. Posl. Voja Lazić je zahteval, da se vzame kot podlaga debate njegov zakonski načrt.

Nato je prešla zbornica na glasovanje o prehodnih naredbah. Glasovalo se je poimensko. Oddanih je bilo 166 glasov, od teh 107 za in 59 proti predlogu.

Preide se na drugo točko dnevnega reda: Poročilo imunitetnega odbora. Klerikalni poslanec Sušnik je podal v imenu klerikalcev in muslimanov sledečo izjavo: Jugoslovanski klub in klub jugoslovenske muslimanske organizacije smatra, da je ustanova imunitete narodnih poslancev v kulturnem svetu priznana samo zaradi tega, da se narodni poslanci zaščitijo pred šikanami državne oblasti in da so vsled tega na-

rodni poslanci v svojem političnem delovanju popolnoma svobodni. Vsa inkriminirana dejanja, zaradi katerih se zahteva izročitev narodnih poslancev avtonomističnega oziroma federalističnega mišljenja, so politične narave in so v zvezi z njihovim političnim delovanjem. Da je temu tako, potrjuje tudi ta okolnost, da so bila vsa navedena dejanja izvršena pred nekoliko meseci, ali že davno prej in da je minister pravde zahteval izročitev gotovih poslancev že pred več meseci. Kljub vsemu temu pa ni imunitetni odbor smatral za potrebno, da se sestane in da to vprašanje reši, ker vlada tega ni hotela. A sedaj po obelodanjenju zagrebskega protokola je sklican na brzo roko imunitetni odbor in je njegova večina sklenila izročiti Stjepana Radića in tovariše sodišču. Kakor sem že prej izjavil, je jasno, da je cela ta stvar eminentno politične narave, da se nositelji proticentralističnega pokreta pritisnejo k tlom, kar pa je protivo duhu odredbe, o imuniteti narodnih poslancev. Zaradi tega smo proti izročitvi narodnih poslancev Stjepana Radića in tovarišev ter poslancev Pušenkaja, Sušnika in tovarišev, ker so njihova dejanja izrazila političnega značaja in izjavljam, da bomo ob najostrejšem protestu zapustili zbornico. Nato so klerikalni in muslimanski poslanci odšli iz zbornice, a nekateri poslanci so jim klicali »Zdravo«.

Za Sušnikom je povzel besedo poslanec Wilder (demokrat), ki napada Radića in zahteva, da se celemu predmetu prizna politični značaj. Minister za gradbo Nikola Uzunović povdarja, da poslanec Wilder, kakor tudi ostali demokrati ponovno vlačijo vsa stara vprašanja na dnevni red, kakor n. pr. verifikacije zagrebskega protokola itd., a vse to delajo le v strankarske svrhe.

Ob 1. uri 50 minut se da na glasova-

vanje poročilo imunitetnega odbora. Skupščina je z večino glasov sprejela to poročilo.

Nato zaključil podpredsednik Rakić ob 2. uri 10 minut sejo in odgodi skupščinske seje do 20. septembra.

ODHOD POSLANCEV.

Beograd, 25. julija. (Z) Večina narodnih poslancev se nocoj odpotuje na svoje domove. Za časa počitnic bodo stopili v stik s svojimi volilci, katerim bodo razložili notranjo in zunanjo situacijo in jim položili račun o svojem poslanskem delovanju ter o nadaljnjem delu v parlamentu.

PRORAČUNSKI NAČRT.

Beograd, 25. julija. (Z) Minister za finance je predložil skupščini zakonski načrt o proračunu za leto 1923/1924. O načrtu finančnega zakona bo skupščina razpravljala od 20. septembra t. l. dalje.

Rekonstrukcija vlade.

Beograd, 25. julija. (B) O rekonstrukciji vlade poročajo »Novosti«. Končno se je ministrski predsednik Pašić odločil, da izpopolni vlado še pred parlamentarnimi počitnicami. Vprašanje rekonstrukcije vlade se reši na ta način, da se zasedejo le vakantna ministrstva. Ko se narodna skupščina zopet sestane v septembru, se izvrši nadaljna izprememba vlade z izločitvijo nekaterih ministrov. Še ta teden se predloži Nj. Vel. kralju na Bledu v podpis ukaz o imenovanju novih ministrov. Za ministra za agrarno reformo bo imenovan poslanec Milan Simonović, za ministra trgovine in industrije poslanec dr. Dragutin Kojić, za ministra ver poslanec dr. Voja Janjić, za ministra za poljedelstvo in vode pa dosedanji minister za agrarno reformo Krsta Miletić.

Pred otvoritvijo konference v Sinaji

Beograd, 25. julija. (B) Po informacijah bukaških listov se otvori konferenca zunanjih ministrov Male antante v Sinaji v nedeljo, dne 29. t. m. dopoldne. Konferenca bo trajala tri dni. Poljska in Grčija ne bosta zastopani na konferenci ali njuna poslanika v Bukarešti bosta zasledovala potek razprav. Minister dr. Beneš bo z dvema tajnikoma zastopal češkoslovaško republiko, minister dr. Ninčić pa s tremi uradniki zunanjega ministrstva kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. »Adeverul« demantira vest, da obstajajo nesoglasja med državami Male antante. Sinajska konferenca, pravi list, predstavlja politični dogodek splošne važnosti.

Beograd, 25. julija. (Z) Minister za zunanje posle dr. Ninčić odpotuje jutri z orijentnim ekspresnim vlakom v spremstvu načelnika njegovega kabineta Petrovića v Sinajo na konferenco zunanjih ministrov držav Male antante. Na konferenci bodo sodelovali tudi trije uradniki našega zunanjega ministrstva.

Amerika in Turčija.

Lausanne, 25. julija. (K) Podpis orijentske mirovne pogodbe se Zedinjene države niso udeležile, ker vodijo s Turčijo posebne razprave v svrhu, da sklenejo z njo posebno pogodbo. Ameriški zastopnik Grew je zaprosil v Washingtonu novih instrukcij. Turki so zaradi tega odgodili svoje odpotovanje iz Lausanne.

ANGORSKI PARLAMENT.

Beograd, 25. julija. (B) Iz Angore poročajo, da se dne 1. avgusta sestane nova skupščina, ki ji bo vlada predložila lausannsko mirovno pogodbo v ratifikacijo.

Centralizacija monopolne uprave.

Beograd, 25. julija. (B) Po odloku finančnega ministrstva se bodo končno ukinile vse pokrajinske monopolne uprave. Izvedla se bo centralizacija vseh monopolnih uprav. Kompetenca pokrajinskih monopolnih uprav preide na monopolno upravo v Beogradu.

Vodja madžarskih fašistov za Radića

Madžarske simpatije za Radića. — Italija naj pomaga radićevski Hrvatski!

Budimpešta, 25. julija. (B) Bivši ministrski predsednik in vodja madžarskih fašistov Friedrich je izjavil včeraj v parlamentu med drugim, da goji velike simpatije za Bolgasko in Makedonce. Dejal je, da noče govoriti o narodnostnih razmerah na Balkanu zaradi predstoječega posojila, rekel pa je, da pričakuje ves Balkan revizijo mirovne pogodbe. Ako ne pride do revizije, nastane v kratkem iz Srednje Evrope Balkan in iz Balkana Makedonija.

Friedrich je nato izrazil svoje simpatije »tlačnemu« hrvatskemu narodu in voditelju Radiću. Prečital je izjavo Stjepana Radića, v kateri trdi, da so Hrvati živeli stoletja skupaj s kulturnim madžarskim narodom in da je svoboda, ki jo je hrvatski narod takrat užival,

sedaj ogrožena. Friedrich je potem pozval Italijo, naj pride na pomoč Hrvatski, in je rekel, da Madžarska ne bo zavladala Hrvatske, ako doseže svojo samostojnost, ampak bo ta njen uspeh le pozdravila. Madžarska zahteva od svobodne Hrvatske le prost dostop do morja, in Friedrich je uverjen, da ji ga bo Hrvatska tudi dovolila.

Beograd, 5. julija. (B) Italijanska »Idea Nazionale« pravi, da bodo boji med Radićevimi oboroženimi pristaji in vojaštvom zelo hudi. Ker so ti boji, ki bodo, kakor pravi list, prav gotovo nastali, notranja zadeva kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, se bo smatrala Italija le kot direktno interesirano opazovalko.

Zveze med „makedonstvujuščimi“ in Madžari.

Beograd, 25. julija. (B) »Novosti« poročajo iz Budimpešte: Iz Budimpešte je odpotoval na Dunaj načelnik makedonskega odbora na Dunaju, bolgarski general Protegorov, ki se je mudil tukaj tri dni in imel razne konference z voditelji probujenih Madžarov in bolgarskimi aktivnimi častniki, ki so prišli semkaj. Kakor se doznava, je obvestil Protegorov v teh porazgovorih probujene Madžare o akcijah, ki jih na-

meravajo makedonstvujušči izvesti sredi septembra v Makedoniji. Sporočil jim je tudi ves načrt, po katerem naj se te akcije izvedejo. Hkrati je pozval general Protegorov voditelje probujenih Madžarov, naj se pripravijo tudi sami na slične akcije v Baranji.

SMRT MADŽARSKEGA MINISTRA.

Budimpešta, 25. julija. Bivši trgovinski minister baron Ernest Daniel je umrl v starosti 80 let.

ščin, vzdržali in dalje razvili, ali pa se bomo zopet razbili, da se morda ne najdemo nikdar več.

Če zmagamo mi, bo država obstala in razvil se bo polagoma edinstveni narod, a zgodovina nas bo slavila. Ako naša ideja propade, se bo razbila skupna država, posamezni deli naroda pojdejo zopet svoja pota in vedno bolj narazer in mi bomo renegati, kakor je Prešernu Stanko Vraz bil »Slovenec Uskok«. Odvisno ni od sedanjosti, ampak od bodočnosti. Če zmagamo, bomo

imeli prav, če propademo, bomo renegati. Toda zmagati bomo gotovo. Za sedaj imamo moč, da vzdržimo edinstvo, za bodočnost pa deluje za nas čas, ki zblizuje vedno bolj. Mi delamo za veliko in slavno idejo, ki mora zmagati in ved tega nas nič ne boli, če nas majhni ljudje, ki ne razumejo velike dobe, zmerjajo z renegati. Prihodnost bo sodila drugače in rekla, da so renegati bili oni, ki so delali proti edinstvenosti naroda.

Zagrebska vohunska afera.

Beograd, 25. julija. (Z) V teku današnjega dne se je nadaljevala preiskava proti Andričeviću in njenim tovarišem, ki je trajala do 16. ure. Andričevića je bila potem v spremstvu policijskega uradnika odvedena v mesto, da se na licu mesta prepričajo o resničnosti nekaterih njenih izpovedb. Te izpovedbe pa so se med tem izkazale kot povsem netočne. Tudi niso našli nekih oseb, ki jih je Andričevića navedla. Mislijo, da je kompromitirano večje število osebosti, njih imena pa se drže tajno zaradi nadaljnje preiskave. Dosedaj niso bile izvedene nikake nove aretacije.

Beograd, 25. julija. (B) Danes dopoldne se je nadaljevalo zaslišavanje vohunov v zagrebski aferi. Preiskava gre v pisarni načelnika mesta Lazarevića urno izpod rok. Obtoženka Andričevića je skušala v svojih prvih izpovedbah zavlačevati preiskavo s tem, da je vpletla v zadevo tudi prosekatorja tukajšnje splošne državne bolnišnice dr. Pejića in več drugih oseb. Dr. Pejić pa je izjavil na policiji, da je z Andričevićom le v toliko v zvezi, da jo je svoječasno zdravil. To se je ugotovilo v preiskavi. Vsa zadeva bo preiskana najbrže še ta teden, tako da se bo mogla prihodni teden izročiti mestnemu sodišču v nadalnje postopanje.

Beograd, 25. julija. (B) Oblastva, ki vodijo preiskavo proti zagrebskim vohunom, pričakujejo podrobnosti iz Skoplja, nakar bodo uredila ves material. »Preporod« piše, da so se ugotovile direktne zveze z aktivnimi častniki bivše avstrijske vojske, ki so kradli šifre, mobilizacijske načrte in številčno razmerje poodnih polkov, ki so jih našli pri aretiranih. Z gotovimi vplivnimi politikami so bili v zvezi potom kanalov, ki so vodili k našim sovražnikom. Najnevarnejši teh kanalov je bil oni, ki je vodil iz Tirane preko Debra in Skoplja v Sofijo. Gre za dobro organizirano vohunsko družbo, ki ni štedila z denarjem, samo da pride do cilja.

Ali ste že obnovili naročnino za Jutranje Novosti?

Reparacijski problem.

London, 25. julija. (K) Pri banketu bankirjev in trgovcev londonske City je izjavil Baldwin: Velika Britanija je stavila zaveznikom ponudbo, katera pomenja prvi korak za ureditev višjih vprašanj. On upa, da bo ta korak imel uspeh. S svoje strani ne bo opustil nič, kar bi omogočilo zboljšanje. Že davno bi se bila dosegla ureditev v Evropi, ako bi bila zadeva prepuščena trgovstvu.

London, 25. julija. Reuterjev urad je mišljenja, da zavzema angleška vlada danes kakor vedno v vprašanju varnosti Francije najsimpatičnejše stališče. Velika Britanija je povsem pripravljena, da to vpašanje vsak čas razmotriva s Francijo in da gre v tej točki zelo daleč, samo da ustreže potrebam Francije.

NAŠA KRALJEVINA IN RUSIJA.

Beograd, 25. julija. (B) Agencija Balkan-Express objavlja vest iz Berlina, da se tamkaj trdovratno vzdržujejo govorice o zblizanju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in sovjetske Rusije. Kot načelnika misije, ki naj bi kratkem odptovalu v Rusjo, se imenuje jugoslovanski poslanik v Pragi Lazarević.

IZ BOLGARSKE.

Beograd, 25. julija. (B) Iz Sofije poročajo, da so bili aretirani agenti ruskega Rdečega križa prepeljani v Varno, od koder jih bodo s posebnim parnikom odvedli v Rusijo. (Glej »Pismo iz Bolgarske« na 2. strani. Ur.)

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj 25. julija (Uradno.) V severnih Alpah je lepo vreme. Na Stajerskem je deloma oblačno. Tudi v Franciji in Nemčiji je nebo oblačno. Iz Kanala prihaja dež nad Nemčijo. Napoved: Precej oblačno, nagnjenje k nevihtam, tuintam deževno.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Kino Matica: »Boj za ljubezen in pre-

stole«.

Kino Ideal: »Oboževatelji vraga«.

Kino Tivoli: »Miss Rockefeller«.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani.

Tekoči teden: Sušnik, Marjini trg in Kurat, Gosposvetska cesta.

Vprašanje časa.

Ko se je svetovna vojna začela vleči v tretje, da celo v četrto leto, so zavezniki izdali parolo: »Držimo se krepko, kajti čas deluje nam v prid.« In rito se motili, vsak dan podaljšanja vojne je pomenil ojačenje zavezniške vojne sile in oslajenje odpora srednjeevropskih držav. Vsak dan je bilo na zapadni fronti več zavezniških topov, tankov in avijonov, več ameriških polkov, in vsak dan nanj sirovini, obrambnih sredstev in hrane v Nemčiji in Avstro-Madžarski. Takrat si je pa nemška vlada, ki je vedno rada operirala z bluffom, osvojila zavezniški izrek in začela propagirati svoj famozni »Durchhalten!«, češ, da čas deluje njej v prid. Z intenzivno propagando te ideje se ji je posrečilo preslepiti večino nemškega naroda, zavleči vojno in tako uprizoriti najstrašnejši polom svetovne zgodovine.

Približno isto smo doživeli zadnje mesece v gigantskem gospodarskem dvoboju med Francijo in Nemčijo. Ko je Francija zasedla Poruhirje, so pisali Francoski listi: V Poruhirju smo in tu tudi ostanemo tako dolgo, dokler Nemčija ne poravnava svojih obveznosti. Nam se prav nič ne mudi, kajti čas deluje nam v prid.« Zanimivo je, da si je nemška vlada spet osvojila to geslo in tako se je začel dvoboj — s časom in sicer najprej na finančnem polju. Nemčija je bila mnenja, da se ji bo posrečilo v doglednem času strmo glavit francoski frank. Začela je metati na mednarodni trg svoje ogromne zaloge tujih deviz in valut, predvsem frankov in vrednost nemške marke je hitro poskočila za okoli petdeset odstotkov, medtem ko se je frank začel polagoma majati. Nemci so triumfirali, a francoski finančni krogi so ostali mirni. Zurski finančni dopisnik »Prager Presse« je takrat pisal, da je skoraj iz-

ključeno, da bi mogli Nemci to nevarno igrjo nadaljevati dolgo časa. Ta igra je čisto navaden hazard. Ako ima nemška vlada toliko tujih valut, da jih lahko izdaja do popolnega poloma francoskega franka, potem je to zanjo dobro. A gorje, če jih poprej zmanjka! Potem bi bila nemška valuta popolnoma uničena.

In to se je tudi zgodilo. Čas je deloval v prid Franciji in vdrugič ga je nemška vlada strašno polomila s tem, da si je osvojila to geslo. Rezultat je popolni finančni polom, ki se da primerjati samo še z onim v sovjetski Rusiji. Kateremu Nemcu se je sanjalo letos februarja, ko so vsi nemški listi tako prešerno in zaupno pisali o dvigu nemških financ, da bo prišel strašen polom čez par mesecev. In kateremu Nemcu se je sanjalo pomladi leta 1918, ko je vse kričalo (že v drugič): »Auf nach Paris!«, da bo novembra nemška armada uničena!

Kar se tiče operacije v Poruhirju, je iz francoskega stališča danes finančnega v ravnesvetu, to se pravi: izdatki in dohodki se krijejo. G. Poincaré je v svojem govoru v parlamentu pokazal, da se mora ta položaj za Francijo še izboljšati, kajti dohodki carine vedno rastejo. Glavno je, da pri okupaciji ni deficita.

Nasprotno se godi Nemčiji vedno slabše. O finančah niti ne govorim. Stavka sledi stavki in nezadovoljnost raste. Tako daleč je dovedla nesrečni narod politika bluffov vladajočih krogov.

Anglija se radi tega zelo vznemirja, kajti tudi njen položaj ni rožnat: 40.000 pristaniških delavcev stavka in brezposelnih je nad en milijon. Zato se ji zelo mudi, vendar enkrat že urediti repacijsko vprašanje.

Pismo iz Bolgarske.

(Od našega dopisnika.)

F. M. Sofija, 23. julija.

Te dni je bolgarska vlada podvzela potrebne korake, da pride do ponovne zasedanja mešane bolgarsko-romunske komisije. Ta komisija je pustila tik pred bolgarskim prevratom mnogo nerešenih nalog, med drugimi tudi dvig sekvistrov romunskih oblasti nad bolgarskimi posestvi. Današnje »Utro« piše, da so nastali po prيرatu zelo povoljni predpogoji za privrtno razmerje med obema sosednjima državama. Obstojta precej verjetnosti, da se bodo pogajanja v okvirju te komisije zadovoljivo rešila.

Senzacija prve vrste so ostri ukrepi vlade proti boljševiškim agitatorjem. V vseh mestih Bolgarske so bili glavni boljševiški agenti aretirani po natančnem načrtu in vlada zagotavlja preko svojega časopisa, da ima sigurnih dokazov za protidržavno akcijo boljševiških emisarjev. Incidentov ni bilo nikjer. Policija je z aretiranimi ljudmi in njihovimi rodbinami postopala zelo koncilijantno. V Sofiji je bilo aretiranih 50 oseb. V to število je treba vračunati 17 agentov boljševiškega Rdečega križa. Doslej so oblasti aretirale čez 350

oseb. V samem Plovdivu je oblast aretirala 12 oseb. Policija je pri tej priliki zapolnila važne arhive boljševikov. Včeraj se je vršila v oddelku za javno varnost preiskava in zaslišanje aretiranih emisarjev. Rodbinam aretiranih je bilo s strani oblasti sporočeno, da morejo mirno odptovati, ako bi to želele, vlada pa jim bo stavila na razpolago vse mogoče olajšave. Tako n. pr. bo odpotoval Korecki s celo rusko misijo Rdečega križa. Spremljal ga bo G. Kirov, tajnik ministrstva notranjih zadev...

V bolgarski javnosti se živahno komentira izjava, ki jo je podal notranji minister G. Kalfov dopisniku »Times«. Izjava se tiče bolgarskega izhoda na Egejsko morje, ki je zajamčen v 48. členu neutilitarske mirovne pogodbe. Gospod Kalfov je v imenu nove vlade izjavil, da smatra Bolgarska ta izhod kot eminentno vitalno vprašanje svoje gospodarske eksistence. Varna in Burgas sta zadoščala v mirnem času in takrat, ko še bolgarsko gospodarstvo ni bilo na sedanjih stopnjah, ali za slučaj, da bi se v tem delu vnela kaka vojna, bi

ostala Bolgarska brez prostega pristanišča. Egejska luka bi Bolgarsko zblizala z Zahodom in bi ojačila zveze z antanto. Zeveznikom se je po večne-sečnem naporu posrečilo doseči mirno rešitev grško-turškega konflikta. Temu se Bolgarska raduje, ker je ravno ta konflikt ogrožal njene meje. Bolgarska — tako je izjavil G. Kalfov — si želi miru in upa, da se bo našlo tudi v slučaju razbitja konference pri velikih silah potrebno razumevanje za adekvatno rešitev tega problema. Bolgarska pa obenem povdarja, da je ne zadovoljuje niti eden tozadevni načrt, ker ne računa s potrebami Bolgarske in ker ne daje garancije za trajen uspeh. Sprožilo se je že vprašanje, da-li bi se ta zadeva ne dala rešiti s pomočjo direktnih razgovorov med Grško in Bolgarsko. Slednja v principu ni proti temu, ali ona ne more verovati v dober rezultat take rešitve, zlasti ne sedaj, ko je Grška odstopila Karagač — Turčiji. Bolgarska se zahvaljuje, tako je končal notranji minister svoja izvajanja, »Društvu za Srednji in Bližnji Vzhod« za interes, ki ga je ta korporacija pokazala preko najodličnejšega angleškega dnevnika. Iz tega se obenem vidi, da podpira britanska politika bolgarska stremjenja po izhodišču na Egejsko morje z vsemi razpoložljivimi silami.

Rapalska pogodba.

Beogradska »Tribuna« piše o reviziji rapalske pogodbe: Kdor le količkaj pozna temeljne interese Italije in glavne smernice današnje politike kraljevine Italije, si bo težko mogel misliti, da bi italijanska vlada želela revizijo rapalske pogodbe, zlasti ako se pomisli, da se italijanska diplomacija, odkar je prišel Mussolini na vladu, trudi z vsemi silami, da zadobi zopet svobodo akcije v mednarodni politiki. Revizija rapalske pogodbe bi pomenjala, da je zopet prišlo na površje jadransko vprašanje v vsej svoji zamotanosti. To pa bi izzvalo nove in težke zapletitve med Italijo in našo kraljevino in ne bi bilo v nobenem skladu z današnjo politiko Mussolinija, ker bi bila revizija rapalske pogodbe Italija zopet vezana na Jadranu. V tem primeru bi jadransko vprašanje vedno bolj dobivalo značaj mednarodnega problema. Tako politiko si je težko zamisliti, posebno ako vzamemo v obzir tudi to dejstvo: Rapalska pogodba je v vrsti mirovnih pogodb temelja, na katerega se naslanja zmaga vseh zaveznikov. Majati ta temelj bi pomenjalo spravljanje v nevarnost vso zgradbo nove Evrope, ki je zgrajena s tolikimi žrtvami malih in velikih zavezilov zaveznikov. V vsakem slučaju je revizija rapalske pogodbe nemogoča brez našega pristanka, ker si ni mogoče misliti, da bi Italija razsiralga pogodbo, ki jo je po prijateljskem sporazumu vestno podpisala. Rapalska pogodba znači za nas Srbe, Slovence in Hrvate višek koncesij, ki smo jih napravili Italiji, in napravili smo jih le zato, da bi Italijani postali naši prijatelji in zavezniki. Dodatek k rapalski pogodbi, ki je naperjen proti povratku Habsburžanom, je najboljši dokaz za to. Želimo si z Italijo razmerja trajnega prijateljstva in intimnega sodelovanja na Jadranu.

zajec pravi. Nehote me je ta prizor domislil ljubljanske dogodbe s prošlim četašem Pavlovičem, ki se je šetal po ulicah nasrčen in našešuren z raznim orožjem. In ker je sodišče tiste dni razpravljalo o nekem uboju, pri katerem je šlo za nedovoljeno nošenje orožja, je pristopil jezikav navihaneč k stražniku, češ: »Gospod policaj, tegale pojdite vprašat, če ima orožni list.« Oko pravice pa se je ostro zadrlo v vsiljivega nebodigatreba: »Sam ga hodi izpraševati, ako si upaš.«

Omemb vredno je, da smo po večjih bosenskih stanih lahko kar sedli za pogrjene mize: jedalca in pijalca je čakala pripravljena milih gostov. Tja gredé se nam je to primerilo v Zenici, nazaj gredé v Travniku. Mimogredé povedano je v Zenici gostilničar naš rojak; slično smo še našli na slovenske hotelirje ali vsaj natakarike po mnogih kraljih. Zato je vzdihnil ukažljen naš sopotnik: »Slovenec nima sreče! Zaman sem upal, da se spotoma nekoliko izurim in izvežbam v srborhvaščini.« Tedaj opozorim sobesednika na sledeči napis v železniškem oddelku: »Umoljavaju se p. n. putnici da odmah prijave voznom osoblju, ako bi opazili kakvu vrst živoga gada u vagonu.«

Kako se odreže malo v skrbah sobesednik, oziraje se pod klopi; letos se pogosto čita o gadih. Ampak da bi se strupena zalega priplazila kar na vlakove?

Končno smo ugotovili, da se po vzhodnih pokrajinah štejejo med »gadno vrst« manj opasni pikači in zaje-davci, kakor: stenice, skokice, lazice itd.

Ko se je povsme zdanilo in smo se vrnili v voz od kratkega jututka na postaji, kjer so se nekateri nekoliko umili in oprali, mi je šaljivec zastavil

Izjava dr. Vošnjaka.

Beograd, 25. julija. (B) Te dni se je mudil v Beogradu bivši poslanik v Pragi dr. Bogumil Vošnjak, pristaša samostojne kmetijske stranke, ki je dal sotrudniku »Vremena« sledečo izjavo: »Prišel sem v Beograd za nekaj dni v popolnoma zasebnih zadevah. Ne obstoja nikaka resolucija glavnega odbora kmetijske stranke, ki naj bi zahtevala od Narodne radikalne stranke, da opusti ustanavljanje svojih organizacij v Sloveniji. Zato tudi nikakor nisem mogel dati kakršnikoli obljub v zame-no za gotove koncesije radikalov.«

Konkurz „Balkanske banke“.

Beograd, 25. julija. (Z) Po današnjem borznem sestanku je upravni odbor borze imel sejo, na kateri je sklenil, da se od danes naprej izključi Balkanska banka iz članstva beograjske borze. Konferenca interesiranih bank, ki bi se imela vršiti včeraj, je odgođena na nedoločen čas. Zagrebške »Narodne Novine« objavljajo konkurz Balkanske banke.

Naša trgovina preko Soluna.

Beograd, 25. julija. (B) Naša trgovina s solunsko luko, se je začela razvijati. Zanimivo je, da so grška oblastva izpremenila svoje dosedanje stališče in gredo zelo na roko našim trgovcem, tako da se nam obeta lepa bodočnost. Pred vsem izvažamo preko Soluna kože in sir. Zaradi tega je pričakovati, da se bodo državni dohodki z izvoznimi in uvoznimi carinami povečali.

Organizacija NRS.

— Novo mesto. Občni zbor krajevne organizacije NRS v Novem mestu bo v soboto, dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer v Narodnem domu. Dnevni red: 1. Poročilo tajništva krajevne organizacije o svojem delovanju. 2. Razvoj stranke v Sloveniji. (Poroča delegat iz Ljubljane). 3. Volitve ožjega in širšega odbora. 4. Predpriprave za sreško konferenco. 5. Slučajnosti. Dolžnost vseh članov je, da se udeležijo občnega zbora.

— Sreška konferenca v Novem mestu se vrši v nedeljo, dne 5. avgusta ob pol enajstih dopoldne. Vabljeni so vsi pristaši kot gostje. Prisotnost predsednikov in podpredsednikov krajevnih organizacij obvezna!

— Straža pri Novem mestu. Sestanek pristašev in simpatizerjev NRS bo v nedeljo 29. t. m. ob pol 11. dopoldne. Na tem sestanku bo poročal delegat iz Ljubljane.

Ribno. V nedeljo 22. t. m. je bil sestanek pristašev in simpatizerjev NRS. Na tem sestanku je poročal tajnik Podbevšek, ki je navzoče pozval, naj skličejo čimprej občni zbor, kajti v najkrajšem času bomo prešli v volitve v sreške organizacije. Sklenilo se je, da bo občni zbor še ta teden.

— Zapuže. Sestanek pristašev in simpatizerjev NRS se je vršil preteklo nedeljo. Na sestanku je prihitel tajnik Podbevšek. V najkrajšem času se bo tudi osnovala močna krajevna organizacija. Vspodbudo so dali vrli Radovljčani.

zagatno vprašanje v pristni črnogorščini: »Čuješ, brate, jeli si ti prase?« Ako rečem da, sem sam priznal, da sem »prase«. Ako rečem ne, mi poreče zabavljivec, da se nisem pral (umil) in da sem potemtakem zopet »prase«. Nastavljenega precepa me je otela ozkotirna železnica, ki jo je lukmatija potegnil iz dremotnega zastoja. Silno se je stresla od glave do repa, nas za trenutek porešetala sem ter tje, kakor da smo mekine v situ, ter nam dobesedno izbila iz glave vse dotlejše misli. Potem pa hajdi preko dolgin, skoro ruskih razdalj, mimo redkih sel in razmeroma številnih turških utrd in gradov, po večini razpadajočih: od vseh teh razprostrtih perotnic — siromanih streh — se ti najbolj vdolbejo v spomin njih špranje in razpoke. In najbolj neizbrisne ostanje luknje in razporki v obleki domačinov, ki posamič ob mejah čuvajo posamezno živinčje. Ali se ne bi dale te krepke mišice plodneje izrabiti? Ko bi bilo vsaj tako, kakor poje menda Horacij o srečnem pastirskem življenju:

Oj blagor mu, kdor za kupčije ne-skrbljiv preganja vole preko dednih njiv in griv...

Ker je pripalica in pripeka čedaje hujša, si želimo, da bi nas kdo z žilavko pričakoval. Seveda ne z ono žilavko, ki se ji pravi tudi bikovica, pač pa z dobro bosensko kapljo, ki utopi vse skrbi, v potirih prsih ubudi. Med potjo se še porazgovorimo, kam jo mahmamo iz Sarajeva. Večina je za Dubrovnik. Meni pa se zbog soparice ta nakana bolj in bolj topi; po glavi mi hodi samo Jajce, kjer imajo v bližini imeniten, hladen slap!

(Dalje prih.)

Rudarska stavka.

V revirjih vlada popoln mir. Stavkujoči rudarji so po veliki večini odpotovali na kmete. Jamska služba se vrši redno. Kakor smo informirani pride v najkrajšem času do novih pogajanj med podjetniki in delavstvom, pri katerih bo intervenirala delegacija ministrstva za rude in šume. Rudarsko delavstvo se odločno protivi povišanju cen premoga, ako se tudi zadosti njihovim zahtevam. Kakor smo informirani, se ventilira vprašanje podržavljenja Trboveljske premogokopne družbe, na podlagi katerega bi država prevzela dnevnicve te družbe in to za tisto ceno, kakor je to bilo v času nacionalizacije.

Beograd, 25. julija. (B) Ministrstvo za šume in rude bo določilo strokovno komisijo, ki naj odpotuje v Sarajevo in preišče na licu mesta vzroke velike stavke v bosanskih rudnikih!

† Charles Dupuy.

Kakor poročajo iz Perpiguana, je v Ille-sur-la-Tet preminul 23. t. m. desničarsko-republikanski senator in bivši ministrski predsednik francoske republike, gosp. Charles Dupuy.

Dupuy je dosegel 71. leto svoje starosti. Rolan v pokralni Auvergne, je postal srednješolski učitelj. L. 1885. je bil prvič izvoljen za poslanca in se je priključil zmernim republikancem. Medtem je bil trikrat ministrski predsednik, upravljal je pa tudi trgovski in poljedelski resort. Tega moža je ena sama beseda napravila slavnega. Ko je vrzel anarhist Vaillant z galerije v zbornico neko bombo, ki je ranila več poslancev, je nastala zmešnjava. Dupuy je bil takrat predsednik zbornice. Začel je neprestano zvontiti in klicati: »Seja se nadaljuje!« Seja se je potem res nadaljevala in tako je postal Dupuy slaven.

Zapiski.

DA NE POZABIJO...

Rodoljub z dežele nam piše: Ljubljansko senzacijo lačno »Jutro« je priobčilo v svoji 171. številki dne 24. t. m. dolgo poročilo o volninski aferi v Zagrebu. Tam citira tudi posebno izdajo beograjskega »Preporoda«, — ki je mimogrede omenjeno pokazal »Jutrovskim demokratom« hrbet — kjer poroča, da so vodili špijonažo bivši avstro-ogrski oficirji, ki so bili sedaj zaposleni v raznih industrijskih podjetjih, zraven pa so imeli tajno organizacijo... Ali ni tako poročanje obdobje vredno? Brezvestnost teh gospodov gre tako daleč, da si upajo sumničiti bivše avstro-ogrski oficirje, ki jih je državna in vojaška oblast aretirala kot soudeležence volninske afere. Proti takemu poročanju je treba protestirati, saj so vse vesti o volninski aferi le blazne izmišljotine. Državne oblasti iščejo volne iz dolgega časa in na ljubo Radčim, ki bo koval iz tega nov kapital za svoje protidržavno početje. Čemu torej poročati o stvarih, ki kompromitirajo avstrijsko mentaliteto raznih republikanskih demokratov, ki so v dnevnih osvobodjenja na javnih shodih propagirali republiko in agitirali za njo med bivšimi avstro-ogrskimi oficirji! Povejte jim to, da ne pozabijo.

Iz boljševiške Rusije.

Korupcija med uradničtvom.

Boljševiško uradništvo je postalo deloma radi draginje in premalih plač tako podkupljivo, da je bila sovjetska vlada prisiljena, ostro nastopiti proti korupciji. Samo iz transportnih uradov je bilo radi tega odpuščenih 2889 uradnikov; od katerih jih je bilo 1020 izročeni sodišču, 800 pa jih je bilo izgnanih na daljni sever v Arhangelsko gubernijo.

Iz prosvetnega življenja.

— Koncert Ljublj. Zvona v Rogašk Slatini. Koncertom mariborske Glasbene Matice in glasbenega društva »Ljubljane« je v soboto sledil tretji vokalni koncert v sezoni in sicer pevskega društva »Ljubljanski Zvon« iz Ljubljane. Društvo gostom Rogašk Slatine ni neznano, saj je tu koncertiralo že dvakrat v prejšnjih letih. Toda letos kaže zbor drugo lice kot lani. Reduciran je na 60 pevcev in pevk, ki imajo mlade, sveže čiste glasove. Sopran je prijeten, visok, ali obsežen in mehak, tenor jaseh, bas nekoliko premalo močan. Zbor sledi dirigentu g. Z. Prelovcu na migljaj, poje ves vzpored (18 zborov) na pamet. Prvi del vzporeda je obsegal slovenske umetne moške in mešane zbere skladateljev E. Adamčiča, A. Lajovica in Stanka Premrlja, med katerimi so doživeli največ navdušenja pri občinstvu Premrlova prekrasna in sila težka »Zakaj«, Lajovčeva »Kisa« in Adamčičeva »Nocoj je pa lep večer«. Drugi del koncerta je nudil slovenske narodne pesmi. Adamčičeva »Poljdem na firvatsko« in Prelovčev »Doberdob« sta ugaljali najbolj. Društvo je bilo po odpetem »Doberdobu« v roke pevovodje poklonjen lovorov venec s trobojnicami. Vkljub hudi soparici je zbor »Ljubljanske Zvona« odpel ves vzpored točno in izvrstno. Koncert je bil dobro obiskan, vendar ne razprodan. Pri nas je preveč prireditvev na kupu, občinstvo komodno in raje sedi v hladu na terasi pred kavarno kot v noznoznosti vroči dvorani. Koncert »Ljublj. Zvona« je po izjavah navzočih gostov nanje napravil najlepši vtis.

— »Slovanski Teater«. Delovanje Rusko — slovenske akcije je obsegalo dosedaj intimen oder »Slovanski Teater«. Ta oder nastopi v nedeljo 29. t. m. svoje delovanje med široko maso. Vsi oni podeželski odrji, ki žele, da jih »Slovanski Teater« poseti, se naprošajo, da (če je mogoče) že v teku tega tedna pošljejo pismeno vlogo o stanju svojega odra in naznanijo primerni čas na naslov (Ivo Mrak, Rimska cesta 4, Ljubljana.) Dame in gospe, ki bi želele stopiti z našo akcijo v intimnejše stike prosimo, da se ustmeno ali pismeno zglašajo na zgoraj omenjeni naslov. Ustmene informacije vsak dan od 15. do 16. ure.

A. D.

Iz Bosne ponosne.

I.

V početku julija t. l. sem odrinil s številnimi več ali manj znanimi znanci in stanovskimi tovariši na proforski shod v deželo fesov. Na slovenskem ozemlju se ni primerilo nič posebnega, razen da sem razkrinkal nekega agenta, ki se je bil vthotapil v naš rezervirani oddelek pod pretvezo, da je tudi on profesor. Izbral si je za svoj psevdovzvod goriško realko, kjer sem bil sam v tistem času zastopnik ene stroke, ki si jo je lastil. Bolj ko sem ga izpraševal po podrobnostih, bolj mu je rujna krvca zalivala uhlje. Da, da, laž ima kratke noge; kjer kosi, tam ne večerja.

V Zagrebu je bil silovit naval na železniške vozove. Toliko da ni prišlo do krvavih spopadov, »Življenje in sovraštvo, večer boj«, sem brundal s Kettejem. Boj za obstoj, o! slavni Darwin, je bil trd in težak v radičevski prestolici, še hujša pa je bila borba za sedeže. Isto je menda mislil filozofski Svaba, ki je umoval proti trem debelim Čehinjam, misleč, da govorijo »naški«: — Ja, mi vsi se moramo poriti za dobro pit!

V tej pestri, pisani babilonski zmešnjavi raznolikih evropskih podanikov je bil vsakdo mož na svojem mestu, tudi ženske, ki včas postanejo hijene, če smemo verjeti nemškemu pesniku, so se izvrstno pategovale za svoj dobrobit za svojo blaginjo. Čim se je nemirno valovanje stisnjene gneče malce umirilo, je marsikdo mislil, kako bi žrtvoval nekaj trenutkov bogu Morfeju. Tudi moja soseda, dva poliglota Cincarija,

sta jela polagoma dremaje z glavo cincariti.

Nekateri moji sodrugi so si dobro zapomnili postajo Jasenovac: imela je namreč samo liter vina naprodaj. Pomislite, kaj to pomeni v poletni vročini za veselo pevsko družino, ki si je vzela za geslo proslule Vodnikov besede: »Sem pivce in piti mi vse je na sveti«.

Drugo jutro na vse zgodaj so se nam odprle oči, da smo si mogli v ravnem svitu ogledati s svoje ozkotirnice največjo strugarno naše zemlje v Zavidovičih. Hiš in naselbin je malo videti ob progi. Pogosto pa zapaziš zanemarljena muslimska pokopališča, ki so zato tako mnogobrojna, ker se ne smejo prekopavati grobišča Muhamedovih vernikov. Nizki kameniti spomeniki predočujejo na kratkem stebričku vztočno pokrivajo, turban, in se menda baš radi tega nazivajo »turbe«. Tudi kot krajevno ime nastopa ta naziv, n. pr. postaja Turbe pri Travniku, kjer je videti čudne, grobom podobne kamenite izrastke po tleh. Nekod je ljudstvo prekrstilo ta izraz v tulbe. »Turk ima široke hlače, notri skače črno maček, smo svoje dni šolski poglavci nagajali součencem, oblagodarjenim s tem pogostnim turškim priimkom. Sedaj pa smo morali ugotoviti, da niso ženske nič na slabšem, ker nosijo tudi te zgoraj široke hlače, ki so dostikrat proti gležnju zožene.

Oprava je večinoma siromašna. raztrgana ter ogoljena, mnogo bolj nego med našimi delavci in težaki ali kmeti.

Kot nepričakovano posebnost sem si zabeležil seljaka na polju, oboroženega z velikim samokresom. Gotovo je upal, da mu prej ali slej izza ogona prašči dolgoušec rjav, ki se mu tudi

Dnevne novosti.

— **Odlikovanja.** Z ukazom Nj. Vel. kraja je bil na predlog ministra za zunanje posle odlikovan poslanec dr. Vaso Jovanović z redom Belega orla IV. razreda, vseučiliški profesor v Zagrebu dr. Stražanicki pa z redom sv. Save III. razreda. Ta dva gospoda sta bila odlikovana kot strokovna referenta za svoje sodelovanje pri naših delegacijah na mednarodnih konferencah in pri Društvu narodov.

— **Kongres zionistov v Beogradu.** Od 5. do 8. avgusta se vrši v Beogradu velik kongres zionistov, ki se ga udeležijo okoli 500 delegatov iz vseh delov države. Ob tej priliki se vrši več tekom in drugih prireditve.

— **Zdravniške zbornice.** Ministrstvo za narodno zdravstvo je izdelalo naredbo o zdravniških zbornicah, katerih je četvero. Naredba vsebuje pravila o zaščiti stanovskih interesov zdravnikov in o čuvanju njihovega moralnega izgleda.

— **Poštno-brzojavni muzej v Beogradu.** Poštno in brzojavno ministrstvo je sklenilo osnovati v Beogradu poštno-brzojavni muzej. Muzej naj bi nudil sliko razvoja pošte in brzojave v naši državi.

— **Privatne radio-postaje.** Poštno in brzojavno ministrstvo je izdelalo pravilnik za privatne radio-postaje. Po tem pravilniku smejo postaje zgraditi samo sprejemne ne pa tudi oddajne aparate. Prva taka postaja je bila zgrajena na Bledu.

— **Libljijskega občinskega sveta.** Pri prihodnji seji pridejo na red tudi tri samostojni predlogi: 1. Da se nemudoma napravi železnica ali lesena ograja od mosta do zatvornice ob Grubarjevem kanalu. Tudi cesta je na tem kraju skrajno slaba in nevarna in naj se nemudoma popravi. 2. Mestna občina naj stopi v zvezo s »Slov. sadj. in vrt. društvom za Slovenijo« in naj uredi svoje vrtnarstvo, ki bi ti moglo dati lep dohodek dogovorno med občno in navedeno korporacijo. Nadzorstvo bi imela občina in omenjena korporacija. Gofilo naj bi se drevje za mestno občino kakor tudi za okoliške kmetovalce. 3. Na libljijskem Gradu naj se izboljša dosedanja zelo slaba kanalizacija in še slabša razsvetljava. Z ozirom na tuje, ki prihajajo v vedno večjem številu v Ljubljano in radi posejajo naš grad, bi bilo to še posebno umestno. Vpelje na se eventualno tudi plinova razsvetljava. 4. Čistilec kanalov naj se nabavi za službo nepremičljivim škornj, kot je to vpeljano v drugih večjih mestih, ker jih ti delavci vsled malih prejemkov ne morejo nabaviti na svoje stroške. Te predloge so vložili ob. svet, dr. Stanovnik, Moškerc, Pirc, dr. Rožič in A. Zajc.

— **Ogledovanje libljijskih znamenitosti.** Industrije itd. ob priliki kongresa jugoslovenskega učitelstva. Jugoslovensko učitelstvo si namenja ob priliki kongresa dne 5., 6. in 7. avgusta ogledati tudi libljijske znamenitosti kakor muzej, obrtno šolo in druge zavode, plinaro, elektrarno, Vevško papirnico, kolinsko tovarno, zvočarno itd. Temu delu s poudarjenostjo posebej pozornost, ker ni važna samo iz turistično-prometnih ozirnov temveč tudi iz industrijsko-trgovskih. Vpoštevati je treba, da bo zastopano ob tej priliki učitelstvo iz vse države.

— **Pozivi.** Pribeležil se je čas kongresa UJU, zato pozivamo vse tovaršice (ice) v Ljubljani ali bližnji okolici vrjavoče s etanku, ki se vrši v soboto, dne 28. t. m. popoldne ob 3. uri, da se natančneje pomenimo o dostojnem sprejemu naših dragih tovaršic (ic) glede rediteljstva, narodnih noš itd. Sestanek se vrši v Učiteljski tiskarni. — Kongresni odbor.

— **Dar »Ferijalnemu Savezu«.** Beograjska mestna občina je darovala Ferijalnemu savezu na beograjski univerzi 2000 Din.

— **Izgon madžarskih družin.** Do 26. t. m. mora zapustiti našo državo 21 madžarskih rodbin, ki niso optirale za našo državo.

— **Pogozdovanje Dalmacije.** Ministrstvo šum in rud je odredilo potreben kredit za nabavo sadik in semen za pogozdovanje golih krajev Dalmacije.

— **Mestno kopališče ob Ljubljani.** Za kopališče vlada že sedaj veliko zanimanje, posebno ko imamo letos tako kopalo sezijo. Kopalki, ki dohajajo že sedaj na ta prostor dokazujejo s tem pač zanimanje, pri tem pa vendar le kolikor toliko ovirajo napredek dela. Glede vstopnine kopališča se ni nicesar določeno. Vsekakor pa mora biti gotovo nižja, kot je voznja v Laze tja in nazaj. Predložen je že tozadevno primeren predlog, da bi stala kopalna vstopnina za odrasle po 2, za mladino pa po 1 Din. Kopališče je ločeno, kot smo že sivočasno poročali po spolu. Pri vходу sta dve blaginji in sicer za moške in ženske.

— **Smrtina nesreča na Dunajski cesti.** Včeraj mal pred poldnem je padel iz odra na hiši adaptacije Trgovske banke, ki jo prenavlja tvrdka Tavcar-Svetina v Ljubljani nekaj 45 letni zidar doma iz Divače. Mož je priletel z glavo na tlak in si prebil kobanjo in dobil močne notranje poškodbe. Ko so ga dvignili iz mlake krvi, je mož v par trenutkih, še predno je prišel rešitni voz, izdihnil. Odpeljali so ga v mrtvašnico v bolnico.

— **Razne tatvine v Ljubljani.** Miriše Kristanovi je bil ukraden majhen črn pišček z belo liso na vratu, znanika št. 49, vreden 250 Din. — Iz dvorišnega balkona v Hradskega vasi št. 64 je bilo ukradeno Arl Struclje, črna ženska obleka (500 Din), otroška obleka (300 Din) in moska srcaja (125 Din). — Josipu Bergantu iz Dravci je bila ukradena sesalka za kolo, vredna 90 Din. — Kapetanu 40. pešpolka iz Poljske ceste št. 73 je bila ukradena nova blazina, napolnjena z morsko travo, vredna 750 Din.

— **Iz deželne blaznice** je pobegnila 30 letna umobolna Danica Tomažin, oblečena v modro obleko.

— **Potni list** je izgubil grški podanik Nikola Margaritidis. List je bil izdan v pol. prefekturi v Atenah. Najditi naj ga odda na policiji.

— **V Studencu** je bilo vlomljeno pri Jakobu Kocijančicu. Tat je odnesel zlato mosko uro, srebrno uro s ključkom in verižico, dva poročna prstana, pozlačeno zapponko, s cvetico, nekaj kontenine in pa 20 jalc. Škodo cenijo na 2000 Din.

— **V Medvohu** so bile ukradene leknarju Rihardu Sušniku 4 platnene zaves (1,50 m in 1,50 m), vredne 500 Din.

— **V Hrvači** in **Dolenji vasi** je bilo ukradeno Angeli Tankovi 90 cm dolga zlata verižica z medaljonom in rdečim kamnom (600 Din), zlat poročni prstan (250 Din), damska ura z okovom iz ribje kosti (250 Din) in pa 200 Din denarja. Istega dne in ravno tam je bilo ukradeno tudi Ivanu Muharju poročni prstan (250 Din) in pa 1640 Din denarja.

— **Maščeval se je nad drž.** pravnikom, bržkotne kak zlikovec, ki je imel z njim posla, dr. V. Guberjem, sedaj v pokoji v Sv. Pongraču pri Grižah, in mu ukradel 2 prtiča, 3 preobleke in 6 brisač.

— **Kranjske novosti.** Smrtina kosa. Na Klancu je umrla v zorni mladosti, stara šele 18 let, gđc. Valentina Varl. Pogreb je bil v nedeljo popoldne, — Mestna hiralnica. Ne rečemo, da bi mesto moralo imeti svoj ponosni de doma des invalides kot Parizani, ali zdi se nam, da sedanje naprave v nobeni meri ne odgovarjajo niti najbolj preprostim zahtevam. Ta pa noga komunalne politike je pri nas že od pamtveka zelo zanemarjena, da naravnost osovražena. Debeli mešanec je vrzel beraču kraja, vse drugo pa je prepustil nebeškemu hotelirju, in paverizem je bil odpravljen s sveta. Mi bi o tem košljivem vprašanju najraje ne govorili, ali silimo o naši hiralnici neverjetne stvari, namreč, da je zavod v načelnu samo prenočišče, dočim si morajo hiralci sami iskati hrano po mestu, torej da se v hiralnici sploh ne kuha in da je odvisno povsem od sreče, ako zavzije hiralce enkrat na teden ali enkrat na mesec nekaj gorkega. Tak položaj je pač nevzdržen, in bi mestna občina morala takoj zvišati svoja ubožna sredstva, ali pa naj bi se takoj konstituiral meščanski odbor, ki bi organiziral gorko hrano v zavodu in bi kril stroške z mesečnimi prispevki meščanov. Angliži so že pred 100 leti vodili publicistične boje in celo Dickens je pri tem zastavljal svoje nesmrtno pero, proti raznim vrstam močnika v angleških hiralnicah, sledimo jim vsaj nekoliko in kuhajmo svojim hiralcem srednje dober gorak močnik, kajti sicer bomo morali napisati na pročelje hiralnice da skozi ta vrata greš med izgubljeno ljudstvo.

— **Novomeške novosti.** Letošnja kopališka sezona se je vsled slabega vremena nekoliko zakasnila. Zato je pa sedaj tem živahnjejše vrvenje na našem mestnem kopališču. Vse brez razlike na starost in spol se giblje in se naslaja na dobrotah hladne zelene Krke. — Le malo je takih krajev, ki bi imeli tako ugodne prilike za plavanje, solčenje in veslanje, kot nam jih nudi naše mesto. Če vpoštevamo še vse naravne krasote, s katerimi je obdajena naša okolica, moramo priznati, da imamo najlepše letovišče doma, ki ga pa noši prebivalci, kot je to vedno tako, ne znajo tako visoko ceniti kot tuje, ki ne more najti dovolj lakavih besedi za lepoto naše okolice.

— **Celjske novosti.** Magistratnim svetnikom je imenovan uradni predstojnik mestnega magistrata g. Ivo Subic, računskim svetnikom pa knjigovodja mestnega magistrata g. Franjo Kalan. — Dnevnice za službena potovanja mestnih nastavlencev v Celju so se uredile na splošnem temelju predpisov za državne uslužbence in so razdeljene v tri kategorije. I. Za uradnike 100 D s prenočnino, brez prenočnine 70 D ter voznja II. razr. II. za poduradnike in sluge ter organe mestnega vodovoda s prenočnino 80, brez prenočnine 50 D ter voznja III. razreda. III. Za hlapce in delavce mezdja od ure 30 D in voznja III. razr. Kilometrini se je za vse uslužbence povišala od 2,50 na 5 D.

— **V mestnem moskem kopališču** je nastavljen za kopališkega mojstra invalid Rudolf Dobovčnik. — Prepovedano kopanje. Kopanje ob »Savinjskega dvora« do železniškega mostu je prepovedano. Izvzet je od te prepovedi samo kompleks od brvi do kapucinskega mostu, kolikor segajo zasebna posestva do obrežja Savinje. Občinstvo se na to prepoved opozarja. — Obesil se je v hotelu »Skoberne« v svoji sobi natakhar Fasching. Vzrok samomora ni znan. — Stekel pes se je pojavil v Frankolovem pri Vojniku ter obgrizel nekatere živali. Ubili so ga nato v tamošnji okolici. — Na celjskem trgu so vsak dan na razpolago velike množice raznih pridelkov. Posebno mnogo prinašajo okoličani na trg ob tržnih dnevih v sredo in soboto. Tudi zgodnje sadja, hruški, jabolk, marelic, sliv, je dovolj. Črešnji se tudi še dobi liter po 20 kron. — Z žetvijo so se doli pričeli pri nas. Žito je lepo in ima zelo polno klasje. Letina bo pri nas v kljub temu, da je bilo mnogo dežja, dobra in je besedičenje o slabi letini neutemeljeno ker ima samo namen, dražiti cene na trgu.

— **Krajevna borza** dela se bo kmalu otvorila v Celju. Od mestne občine so ji zagotovili prostori. — Običajni sejem se vrši danes v četrtek na Teharju pri Celju. — Konisciran je bil torčkov »Naprej« vsled žaljenja Velicanstva po § 91. srb. zak. — Vojaške objekte bo prodala mestna občina erariu. Osnutek tozadevne prodajne pogodbe je že napravljen in odobren od občinskega sveta. — Zavod šolskih sester v Vodnikovu učil grad na dvorišču novo šolsko poslopje, da se razširi osnovna in meščanska šola, ki sta nastanjeni na tem zavodu. Poslopje bo dograjeno do jeseni. — Avtomobili še vedno brezbrižno dirajo po naših predmestnih krajih ter prav nič ne upoštevajo tozadevnih predpisov. Dogodi li so se slučaj, da je tak brezobzirni avtomobilist nalašč zavozil v kološči na cesti in jih povozil. Ne glede na to pa tako dirjanje vzbuduje neznoznost prah, ki je prav nehi glensko škodljiv za stanovce ob cesti. Ni čudno, če ljudstvo sovraži in preklinja avtomobiliste, vsled brezobzirnosti istih.

— **V Sent Jurju ob Juž.** žel. je bila ukradena posestniku parne žage Josipu Borlaku, enokrovna zlata ura s težko zlato verižico in malim obeskom.

— **Mariborske novosti.** Nadstražnik tukajšnjega policijskega komisarijata Aleksander Filipič, ki je bil vsled svoje izredno visoke postave znan po vsem mestu, se je v terek zvečer pred hišo št. 139 na Aleksandrovi cesti ustrelil s svojim službenim revolverjem. Filipič, ki je bil kot zelo vreden in družaben človek priljubljen pri svojih predstojnikih in tovariših, je bil takoj mrtev. Kot vzrok samomora se naveda njegovo bedno stanje, ker mu prejemki niso zadoščali niti za najnujnejše življenjske potrebe in je njegova družina stradala. Na lice mesta pozvni policijski zdravnik dr. Zorjan je ugotovil smrt. Truplo je bilo prepeljano na mestno pokopališče v Po-brežju, kjer bo ob 4.15 zvečer pokopano.

— **Z ozirom na to,** da se kljub ponovnim opozorilom izpraznjujejo gresnice v mestnem okolišču po vozniški, ki se pri svojem delu ne poslužujejo pnevmatičnih aparatov, se obveščajo hišni posestniki, da se bo za vsak zadevni prestopnik proti prizadetim v zmislu cestnega in spazbene, da reda uvedlo kazensko postopanje. — **V nedeljo ob 9. dopoldne** se vrši v restavraciji »Maribor« shod tukajšnjega Uruženja vojni invalidov, na katerem bodo poročali delegati iz Ljubljane.

ne. — Na Pesniškem dvoru uslužbeni hlapec Alojzij F. je v sredo tako nerodno vozil po mestu, da je z vozom podrl plinove svetilke. Ker pa njegove »žrtve« ne spadajo med kandelabre, ki se odstranjujejo, kot nerabni, bo moral škodo poravnati. — Na živiniskem seimu, ki se je vršil v terek, je bilo posestniku Janko Vračku iz Bresternece ukradeno kolo znanke »Styria«. — Pred nekoliko dnevi sta bila Josipu Brizlezu v Radvanjih ukradena dva zajca. Policija je izsledila kot tatova ljudskoškolega učenca Ignaca V. in učenca meščanske šole Roberta A. Zajca sta spravila k sebi na dom. Proti storilcem in njunim staršem je uvedeno sodno postopanje. Sumi se, da je razne tatvine kološi, ki so se dogajale v zadnjem času v ondotnem okolišču, pripisovati na rovaš teh dveh mladih tatov.

— **7 milijonska globa.** Tvrška Brače Ham iz Osljeja je bila radi tihotapljenja svile na Madžarsko kaznovana z občutno globo sedmih milijonov dinarjev. Zaplenjena svila se bo prodala na javni dražbi. Kot sokrivca sta bila izročena sodišču dva carinska uradnika in sicer revizor Gjorgje Ivković in carnik Rudolf Merz.

— **Poneverba.** Pri železniški blaginji na Vrhu so nedavno ugotovili primanjkljaj 239 tisoč Din. Arretiran je bil blaginjak Nimković, ki pa je bil radi pomankanja dokazov izpuščen. Pozneje so pa vendarle ugotovili, da je on denar poneveril in so ga vnovič zaprli.

— **Uničujoča toča v hrvaškem Zagorju.** V pondeljek popoldne so se pričeli na štajerski meji zbirati črni oblaki, ki so se pričeli z veliko naglico pomikati proti jugu. V kratkem času je bilo nebo popolnoma zastirano in nastal je velikanski vihar. Hkrati pa se je vili močna ploha, ki se je spreminjala v debelo točo. Toča je uničila vse kraje od Milane na Sotli do Krapinskih Toplic Lepa polja in bogati vinogradi so bili tekom četrte ure spremenjeni v pasu 500 do 600 metrov v pravo puščavo. Ponekdo sploh ni mogel spoznati, kaj je bilo vsejato. Vihar je bil tako silen, da je odkril številno hiš, med njimi pokvaril tudi precejšnje del strehe grada Velikega Taborja. Marsikatero drevo je zruval s koreninami vred. Ljudje ne pomnijo takega nurnia in z žalostjo gledalo na uničene plodove svoje ga truda in dela.

— **Tragedija nesrečnega dijaka.** Nedavno se je vrnil iz Brna domov v Kropiše, služatelj veterine Jovo Erceg. Doma je našel svojo sestro, ki jo je za časa njegove odsotnosti odrezali obe nogi v zelo težkih razmerah. Vzdrževali so je daljni sorodniki, njega pa društvo »Prosveta«. Ker je razen tega tudi sam bolehal na srčni hibi, je sklenil napraviti konec temu bednemu življenju. Nekega dne je zastrupil svojo sestro s kloroformom, sam pa se je hotel pogubiti ne obestiti. Pri dejanju pa mu je počila vrv in je zato stekel k reki Unec, kjer se je utopil.

— **Tragična smrt istrskega beguna.** Med kopanjem v Donavi je te dni utonil v Batini carinik 3. razreda Janko Kleva iz Istre. Na pomoč mu je priskočil neki učitelj, ki pa se je sam le s težavo rešil. Njegovo truplo so po enournem iskanju izvezli iz vode. Pokopan je bil ob velikem spremstvu tamošnjega prebivalstva.

— **Umorila otroka in ga hotela poslati zapeljivcu.** Pred nekaj dnevi je bila sarajevska policija obveščena, da je neka Kostanjšek porodila otroka in ga umorila. V njeno stanovanje so prišli še pravčasno policijski organi in so našli zabojo, v katerem se je nahajalo otrokovo truplo. Mati je izjavila, da je nameravala poslati svoje mu zapeljivcu v Mostar. Pri umoru ji je pomagala njena sestra, ki služi v neki gostilni kot natakarka.

— **Veliko pisavo (za drž. in odvet. pisarne)** ima »STOEWER«, zastopstvo Ljubljane, Selenburgova ulica 6/I.

Novosti iz Primorske.

— **Spremembe političnih okrožij na Gorškem.** Italijanski uradni list je prinesel kraljevi odloki, ki določa: čl. 1. Odpravljeno je okrožje Tolmin. Ozenlje sodnega okraja Bovec in nekdanjega sodnega okraja Kobarrid je dodeljeno okrožju Čedad. Ozenlje nekdanjega sodnega okraja Tolmin je dodeljeno okrožju Gorica. čl. 2. Ustanovljeno je okrožje Idrija z ozenljem sodnega okraja Idrija. čl. 3. govori o okrožju Cervinjan. Ozirov, ki so do tega dovedli, pač ni težko ugotoviti.

— **Konec slovenske gimnazije v Idriji.** »Goriška Straža« poroča, da se, kakor je bilo že večkrat naglašano, ukine slovenska gimnazija v Idriji. Edina srednja šola, ki bi jo še imel Slovenci, bi bilo slovensko učiteljske v Tolmini. Italijani hočejo na vsak način, da bi bili naši otroci vzgojeni v italijanskem duhu.

— **Nov komunistični list v Trstu.** Mesto ukinjenega »Lavoratore« je pričel v Trstu izhajati nov list »Glas delavca«, ki bo moral biti jako previden, ako ne bo hotel priti v nasprotje z novim tiskovnim zakonom.

Sokolski vestnik.

Sokolski župni zlet v Splitu. Sokolskemu župnemu zletu v Splitu je prisostvovalo nad 10 tisoč udeležencev iz vseh krajev naše države. Prvi gostje so prispeli v Split že v petek. Večina pa je prišla šele v soboto. Ta dan so se tudi vršile prve produkcije. Zvečer je bil na obali komerz. Mesto je bilo vse v zastavah. Akademija na obali je trajala pozno v noč. V nedeljo pa je bil prvi dan sokolskega slavlja. Že ob zgodnjih urah je bilo mesto pokoncu. Ljudstvo je nestrpno čakalo na sokolski obhod. Impozanten je bil nastop konjenice, ki jo je spremljalo nekaj godb in 20 praporov. Povorko je prebivalstvo frenetično pozdravljalo. Navdušeno je bila tudi akklamirana vojska in mornarica. Po obhodu je nastopila na govorniški tribuni, ki je bila postavljena ob obali nekaj govornikov. Govorili so splitski starosta Laus, mestni župan dr. Tartagelj in delegat sokolskega saveza Ivan Bajželj. Popoldne so se vršile na stadijnu, ki je bil zelo okusno pripravljen sokolske vežbe. Velik utis je napravila vojska, ki je nastopila z vajami s puškami. Mogočno je uplivala tudi mornarica z vajami na vesla. Vsako vajlo je občinstvo burno akklamiralo. Vajam je prisostvovalo vse polno tujih gostov. Omenjamo samo češko-slovaškega prosvetnega ministra Gustava Habermanna, ki se ravno nudi v Splitu. Svetanosti je zaključila velika ljudska zabava, ki je trajala pozno v noč. Drugi dan so se gostje razšili, deloma po morju deloma po železnici. Pri odhodu so jih spili častno burno pozdravljali in jim klicali sokolajsko »Na svidenje«.

Izpred sodišča.

ZAPELJIVA ZLATNINA.

Marjeta Pregledova iz Stiške vasi bi se bila rada okinčala z razno zlatnino in lepše oblekla. Ubrala pa je v dosegu te želje napadno pot. Ukradla je namreč svojem gospodarju Ivan Smrajcu v Tomačevem precejšnjo vsoto denarja in si kupila pri nekem zlatarju v Ljubljani že za okoli 600 Din. nakita, predno pa je mogla trošiti dalje, so jo zalotili. Dekle je pošteno priznalo, vsled česar je bila obsojena kljub precej visokemu znesku samo na 3 mes. ječe vstevši preiskovalni zapor.

DRUŽINSKI PREPIR.

Franciška Bolha, posestnica na Homcu je ovačila svojega sina Miho, da jo je pretepel in poskodoval s krampom. Pri obravnavi se je ugotovilo, da bi se mati, ki je pod sodno kurateljo, in ki živi precej potratno, rada sina iznebila in sama s hčerama in raznimi ženini gospodarila. Izrabila je prepri med bratom in sestro, ki sta se trgala za kramp in napravila ovažbo iz maščevanja. Ker se je njena ovažba izkazala tudi po zanesljivih pričah kot pretirana, je sodišče sina oprostilo.

Narodno zdravstvo.

— **Klinika za otroke v Beogradu.** Začetkom prihodnjega šolskega leta bo ministrstvo za narodno zdravje otvorilo dve kliniki za učenje ljudskih šol. Zdravstveni oddelek ministrstva je nameraval otvoriti več takih klinik, toda zaenkrat je bilo to bodi gmočnih težko nemogoče. V klinike bodo sprejeti otroci, ki trpijo na raznih boleznih. Tam bo tudi posloval po en zobozdravnik in zobotehnik. Slabotnejši otroci bodo poslani v šole na prostem kot n. pr. na Lokrumu. Zdravljenje bo brezplačno.

— **Sanatorij na Lovčenu.** Na Cetinju se je osnovala delniška družba, ki si je nadelala nalogo, da zgradi na Lovčenu sanatorij. Poleg tega namerava na Cetinju zgraditi nekaj večjih hotelov. Glavniška družbe znaša 5 milijonov Din.

Dopisi.

— **Trbovlje.** Ne samo rudniška kočija, tudi mi davkoplačevalci smo si oddahnil, ko se je izvršila radikalna remedura v občinskem gerentstvu. Žaluje samo »Jutro« in »deutsche Muttersprache«, vse drugo je veselo. Ker se že zdaj jasno vidi odločnost in razum v izboljšanju popolnoma zavoženega gospodarstva. Tisti, ki so izgubili molzno kravico, pa naj kar za sebe premišlujejo, nikar na glas — drugače se bo maslo cedilo v potokih.

— **Lasko.** Na povratku iz Rogaske Slatine se je pevski zbor Ljubljanskega Zvona ustavil v Laskem in je tukajšnjim tržanom ter gostom v nedeljo popoldne nudil dve uri lepega užitka. Dobrodošel nam je bil koncert temboji, ko smo imeli sedem let zdraviliščno restavracijo in dvorano zaprto in smo morali na koncerte v Celje ali Ljubljano. Domačini, gostje in tudi Celjani so prihiteli na Zvonov koncert v tolikem številu, da je bila dvorana popolnoma zasedena, poleg nje pa tudi vsi restavracijski prostori. Pevski zbor Ljubljanskega Zvona je pod vodstvom g. Prelova izvajal dolgo vrsto lepih pesmi, katerih vsaki je občinstvo navdušeno ploskalo. Prelovočvo harmonizacijo oboje primorske »Oj Dobrodo« in Adamičovo »Pojdem na Hrvaško« je na burno zahtevo poslušalcev zbor moral ponoviti. Na koncu sporeda občinstvo ni hotelo iz dvorane in je zahtevalo dodatkov. Zbor je zapel še »Gor čez izarce«, preplepo koroško narodno, ker se mu je že mudilo na kolodvor. Pevecem in pevkom Ljubljanskega Zvona smo bili na koncert prav zelo hvaležni in pričakujemo, da nas drugo leto tudi posetijo!

— **Slovenska Bistrica.** Naše mestece je postalo od nedelje sem jako živahno; začelo se je z Orlovskim izletom v Gornjo Poljskavo in z »Zneganjem« pri Sv. Marjeti na Pohorju. Prvim izletnikom je baje nameravani obisk Orjune delal neke skrbi. Nekemu romarju pri Sv. Marjeti pa je vince tako razdražilo žlve, da je na večer iz neutemeljenega vzroka zbadal in zalil v hotelu Beograd se nahajajočo družbo, vsled česar je nekemu bratu Sbru ušla roka in parkrat zadela prav občutno oboja lica onega navdušenca. — V pondeljek in terek so se pa vršili letošnji vojaški nabori, ki so potekali v splošnem še precej mirno. Celo korajžni Makolčani so se vedli še zadosti dostojno. Iz celega slovenjebistriškega okraja je bilo potrjenih 59 fantov, med temi Bistritčanje: Neuhold Franc, Span Jakob in Vidmajer Anton. Iz dežele je došlo par prav dično z manjšimi in večjimi slovenskimi in državnimi zastavami okrašenih voz. Bistriške fante pa so spremljali k in od naborne komisije celo neki hrvaški tamburaši (baje Radčević), katere jim je nalez župan Vernik iz Kovačje vasi. — Policijska ura je postala za nekatere bistriške gostilničarje baje brezpomembna. Vsled tega so tudi nočni nemiri, birmovanja in žuganja na dnevnem redu. Občinski policiji bi priporočali, da napravijo kmalu red, ker bodo sicer potrkali na pravem mestu. Mnenja smo, da imajo vsi pošteti državljani iste pravice in iste dolžnosti. — Nekje v mestu se nahaja še zaloga razglednic z napisom: Grossgasthof Neuhold Windisch Feistritz. Hübsche eingerichtete Fremdenzimmer. Mässige Preise. Reklama je menda že radi zadnjih dveh besed jako dobra. — Premesne je tukajšnji mestni kaplan g. Ferdo Poprask v Stari trg pri Slovenjgradcu. Imenovan je bil tukaj zelo priljubljen, ker ni bil zagrižen strankar in je bil njegov nastop napram meščanom in deželanom prikljpliv.

Vremensko poročilo.

»Jutranje Novosti.« — Ljubljana, dne 25. julija 1923.

Kraj	Cas	Zračni tlak	Zračna temper.	Veter	Oblačno 0 — 10	Padavine mm
Ljubljana	7	763.0	18.7	sever	del obl.	
Ljubljana	14	761.0	27.6	jugovzh.	več obl.	
Ljubljana	21	758.3	24.0	brevz.	obl.	
Zagreb	7	762.7	21.0	„	jasno	1.0
Beograd	7					
Dunaj	7	761.9	19.0	zap.	pol. obl.	1.0
Praga	7	761.3	15.0	„	obl.	10.0
Inomost	7	763.7	15.0	brevz.	„	1.0

Barometer: nižji

Temperatura: primerena

Sport in turistika.

— **Prijateljem športa** se bo nudil v nedeljo dne 29. t. m. krasen užitek. Motoklub Slovenija priredi svojo I. hitrostno dirko na cesti Gaštaj (Kranj)—Medvode (gostilna Bohinec). V zadnjem času so si prijatelji tega športa v Ljubljani nabavili več modernih motokljev, različnih znmk, ki bodo v nedeljo pokazali kako brezhirno deluje tako moderno vozilo in kakšno brzino zamore doseči. Med prijavljenimi motorji so zastopani vsakovrstni mali, Evansi, DKW, Motoretti in Orionetti, prehod tvorijo lahki BSA, Zündapp in Monos. Potem pa pridejo taki, ki imajo že več kakor »par konje in sicer BSA Jap. Motococosh, Bianchi itd. Tem slede 5 konjski Indian Scouti, Moser in slednjič bodo prigrmili težki kalibri Indian-Chief in Excelsior. Ljubljanski udeleženci imajo ugodno železniško zvezo z vlakom, ki odhaja ob 6. uri 45 minut iz Ljubljane. Za okrepilo bo skrbel znani g. Bohinec, tik cilja.

— **Motoklub Slovenija** priredi v nedeljo dne 29. t. m. svojo prvo hitrostno tekmo. Start v Gaštaju (Kranj) pri km 25.4, ob 9. uri predpisani cilj pri km 13.4 (gostilna Bohinec, Medvode). Prijavitelj se je do sobote 28. t. m. do 8. ure pri blaginju g. Baragu, Jugobanka, Kolodvorska ulica, kjer se dobe propozicije. Training za vse tekmece v četrtek ob 6.—7. ure zvečer. Odhod vseh tekmecev k treningu točno ob 5. uri 30 minut popoldne izpred kavarne Evropa na progo, ki bo za časa teatina zastražena. V soboto ob 8. uri zvečer obilgaten sestanek za vse člane. Prisotnost, častna dolžnost. — Odbor.

— **Dunajska Vienna na Poljskem.** First Vienna Footballklub, ki se nahaja na turneji po Poljskem je dosegla v Lodzu nad tamkajšnjim klubom Union rekordno zmago z 11:1 (2:0). V nedeljo je nastopila proti Teiovdnemu klubu ter tudi tega porazila s 4:2 (1:1).

— **Hakoah, Dunaj v Černovicah.** Hakoah, ki je v soboto nastopila svojo turnejo po Romuniji in Poljski je dosegla v Černovicah senzacionalno zmago nad tamkajšnjim romunskim klubom Dragosvoda, katerega je premagala s 13:0 (7:0). V nedeljo je igrala s tamkajšnjim židovskim klubom Makkabi ter ga porazila s 5:0 (2:0).

Borzna poročila.

Beograd, 25. julija. Devize. Berlin 0.019—0.02, Dunaj 0.1333—0.1335, Budimpešta 0—0

Pierre Mille:

Ménéelove skušnjave.

Manom Heinricha Heine-ja.

Na predvečer Razglašanja Gospodovega je stal takoj poleg jasic pred nedolžnim veličanstvom deteta Jezusa, angel, ki je bil skušan. Povedal vam bom, v kakih okolištinah.

Ime mu je bilo Ménéel. Bil je eden od onih, ki so se prav takrat ustavili na poletu nad božjim hlevcem, kakor zvezda, ki je vodila tri kralje. Na onem mestu, kjer je komet obstal in se nato spustil proti zemlji iz višja, nekoliko žvižgač kakor kamenali škripanček, so verniki danes pritrdili zlato zvezdo. Toda ona prava je bila vse bolj blesteča in lepa. Ona je razsvetljevala kamenito votlino med tem, ko so trije kralji, angeli in sveti Jožef izkazovali svoje češčenje. Obvisela je med njenim stropom in shojenimi tlemi kakor luster, in videti je bilo, da je njena luč duhovna; bolj jo je bilo čutiti v srcu kakor pa potom čutil. Tudi vol in osel sta se prebudila vsled nekega radostnega šepetanja in šumenja, ki je bilo čisto podobno petju, ki se je tisto noč razlegalo po vsej zemlji, čeprav ga ni bilo slišati. Še danes ta zvezda včasih zapoje na isti način: najbrž ob kakem velikem dogodku, če se rodi kak otrok, ali pa če vstane nov svet. Tedaj pa so v temi možje in žene odprli svoje oči in zavzdihali: Kaj pa je: Zakaj sem tako srečen brez vsakega vzroka? Mnogo jih je pripisovalo vse to spominu kake zemeljske ljubezni. Vedno se človek moti. Zgodi se nekaj in to, kar se zgodi, se zve šele čez dvatisoč let.

Marija je občutila bolj kakor vsi drugi, ki so bili ob jaslicah, blaženost tega valu, ki je bil hkrati duhoven, svetel in zvoneč. Toda vse je prehajalo v eno: »To malo dete je Bog! In Devica in kralji in angeli in Jožef in vol in osel, vse do čričkov na sosednjem dvorišču je ponavljalo z močnim ali drobnim glasom, kakor je že pač bilo: To malo dete je Bog! To malo dete je Bog! Morda se bo zgodilo še kdaj kaj veličastnega, toda kaj podobnega nič več. Zdi se mi, da temelji na tem, da je kristjanstvo večno: nikdar več ne bo kaj takega kakor je kristjanstvo.

Je pač že moralo biti tako, da so Luciferja obvestili nekateri vrhovi iz njegovih legij in bil je tam v lastni osebi. Moral je priznati, da to ni nikdar goljufija. Živel je dolgo časa v nebesih in tako je takoj lahko spoznal svojega Boga utelčenega pod to neznatno podobno: novorojeno dete, položeno v jasi med nemirno mukajočo in rigajočo živajo in ljudmi. Vedel je za vsa prerokovanja in da se je ljudem približal čas odrešenja. In vsled tega se je odločil, da enega od angelov in ne kraljev ali pa Jožefa; ti so bili že rešeni.

»In name,« je tiho zašepetal za Ménéelom, »zakaj se je pozabilo name?«

Ne da bi se obrnil je Ménéel spoznal ta glas. Saj ga je slišal dan na dan skozi stoletja in stoletja, ki so bila za njegovo neumrljivost kakor trenotek. Bil je poslušen angel. V veliki borbi se je boril kakor je bilo zapovedano in kamor je bil postavljen; toda prečesto ljubimo one s katerimi se moramo dvobojevati. Zgodi se celo, da jih imamo raje kakor one, ki so še ostali v naših vr-

stah in pod starim vodnikom. Nič več jih ne zavidamo, ker niso več naši tekmeči. Angeli so manj nepopolni kakor pa ljudje; toda čisto popolni vendar niso; tudi oni poznajo ljubosumje in med njimi je prav toliko različnih značajev kakor med ljudmi; neskončna raznolikost. Često premišlujejo drug o drugem: »Kako je oni-le tam ljubek! In nekaj čudnega in tujeja jim brani, da bi se ljubili med seboj. Zaradi tega se jim tako smilijo možje in žene v razpore, kjer se navadno najboljše najbolj črtijo; to občutje jim je najbolj dostopno. In tako bi tudi radi pomagali onim, ki so padli; če bi le smeli, pa jim dolžnost to brani. Težko in trdo je večno biti pokoren.

Ménéel je nekoč ljubil Luciferja radi njegove lepote in ne vem še kakšne sijajne lastnosti, ki ga je delala skoro popolnega. In zato ga je poslušal v tej blaženi in vzvišeni noči.

»In mene,« je ponovil Lucifer, »in vse one angele, ki so bili vrženi v večni ogenj. Da, vem, naša narava je bila druga in višja in grešili smo že s tem, posebno pa z našo nepokorščino. Toda zato moramo tudi brez konca trpeti skupno z grešniki zemljani v tem podzemskem prostoru v plamenih, ki so pa za nas sedemkrat bolj pekoči kakor pa zanje in tedaj...

— »Tedaj,« je zajokal Lucifer, »zakaj tudi za nas ni odrešenja in vstajenja? Koliko lepša in božanstva vrednejša bi bila žrtve, če bi bila za nas kakor pa da je za te povprečne ljudi, ki vedno grešijo le povprečniško. Ali bi ti vedel za vzrok, Ménéel? In, ali je sploh kakšen vzrok?«

Bila je noč, v kateri je vsako bitje spoznalo, doumelo, in videlo nepristopno, neslišano in navidezno. Vol, ki je poslušal, je prenehal mukati in je naenkrat vprašal:

»Tudi mi smo bili.«

»Vi,« je rekel Ménéel začuden.

Lucifer se je tiho nasmehnil.

»Da, jaz, ta osel in vse druge živali.

Za nas ni bodočega življenja, za nas, ki živimo v trpljenju in umiramo za ljudi predno nam je usojeno. Tolčejo nas. Ne jemo niti takrat, kadar smo lačni. Podvrženi smo nalogam, od katerih nimamo tu prav nobenih koristi. Zakaj ni večna dobrota in večna modrost tudi nas odrešila. Zakaj ni storila ničesar, da bi tudi mi vstali?«

In zamukal je divje in nepojmljivo:

»Mitkoa! Mitkoa! Mitkoa!«

»Da,« je šepetal Ménéel ves iz sebe, »da.«

Pristavil je, »čisto prav imajo, tega ne razumem,« in bil bi pogubljen kajti prepovedano je skušati doumeti to, kar je skrivnost, tedaj pa je njegov pogled obstal ob deviški Materi.

Hotela je ravno zadremati, vsa utrujena od porodnih bolečin, Ménéel ni nikdar videl kaj podobnega tem zaprtim očem, tem trepalnicam, ki so razprejale lahno senco po licih, tem ustnicam, na katerih je počivalo toliko sreče. Počivala je in imela glavo naslonjeno na roke, in lahen dih je vzgibal njeno blaženo neomadeževano telo. In Ménéel je pomislil:

»Takihi bitji ni med nami niti med živalmi. Ni treba, da bi bil rod, v katerem živijo, večno nesrečen. Ona delajo razliko.«

In tako ga je Devica — bil je to njen prvi čudež, — rešila iz skušnjav. Osel pa je rekel:

»Bilo je pisano: ljudje bodo rešeni, ne pa angeli in živali. To je samo za povprečne sloje.«

Tdaj pa se je Lucifer v drugo nasmehnil: spoznal je, da bo vedno lahko skušal velike in nesrečnike.

Glavni urednik: Ivan Podržal.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Poslano.)*

Po sklepu in naročilu glavnega odbora bivše Slovenske Republiške Stranke sem se mudil pretečni teden v Beogradu in govoril s prvaki radikalne stranke: s predsednikom Narodne skupštine g. Ljubo Jovanovićem, s predsednikom vlade g. Pašićem, z ministrom notranjih del g. Vujićem, z poslancem dr. Janjićem in z mnogimi drugimi. O predmetu teh pogovorov bo najvstavo pravočasno obvestilo naše novo glasilo. Razume se, da je vsa ta nova akcija naperjena proti reakcionarnemu radikalizmu in klerikalizmu v Sloveniji. To je zavohal poročevalec »Slovenca« in poslal temu listu telegram poln perfidnega natolčevanja proti moji osebi.

O tem poročilu v »Slovenca« sem obvestil predsednika Narodne skupštine gosp. Ljubo Jovanovića, ki bo gotovo znal čuvati čast svojo in čast svojega gosta.

Proti odgovornemu uredniku »Slovenca« sem vložil tožbo.

»Slovenčevega« poročevalca — Schwaiger? — Smodej? — Krenžar? — bom pa kaznoval še osebno, čim ga iztaknem in zatolim.

Dr. Anton Novačan.

* Za spise pod tem naslovom uredništvo ni odgovorno.

Prosper Mérimée:

Verne duše v vicah.

(Nadaljevanje.)

Končno skoro ni bilo podlosti, pri kateri ne bi bil on udeležen; in ker je bil bogat, ni s tem škodoval le samemu sebi, ampak njegov zgled je tudi polnjsheval mladino, ki ga je povzdigovala v deveta nebesa in si ga stavila kot vzor. Če bi božja Previdnost še dalje dopuščala vse to, ni dvoma, da bi samo ognjeni dež mogel kaznovati vse pregrehe. Don Juan se ni iztreznil, ko ga je bolezen priklenila za par dni na posteljo; nasprotno: želel je hitro ozdraviti le, da se potem zopet vrže v staro življenje.

Med okrevanjem se je zabaval s tem, da je se. stavil seznam vseh žensk, ki jih je zapeljal in vseh mož, ki jih je varal. Seznam je imel dve koloni: v eni so bila imena žensk in njihova označba; takoj poleg pa imena soprogov in njihov poklic. S precejšnjo težavo se je spominjal imen vseh teh nesrečnic in ni verjetno, da bi bil katalog popoln. Nekega dne ga je pokazal svojemu prijatelju, ki ga je prišel obiskat. In ker si je v Italiji znal pridobiti naklonjenost ženske, ki je bila papeževa priljeznica, se je začela lista z njenim imenom, papežovo pa je

bilo na strani za soprogo. Sledili so neki princ, nato vojvode, markizi prav do delavcev in obrtnikov.

»Vidite, dragi moj,« je rekel prijatelju: »vidite, nihče se mi ni mogel izviti od papeža pa do čevljarja. Noben stan ni ostal dolžen.«

Don Torribio, tako je bilo temu prijatelju ime, je pregledal katalog in mu odvrnil razigrano:

»Ni popolen!«

»Kako? Da ni popolen! Kdo pa manjka na mojem seznamu soprogov?«

»Bog,« je odgovoril don Torribio.

»Bog? Saj res, nune ni nobene. Za vraga. Lepa hvala, da ste me opozorili. Pa dobro: prisegam vam na možko čast, da ne bo potekel mesec, pa bom napisal pred gospodom papežem še koga drugega. V katerem samostanu pa so najlepše ženske.«

Po nekoliko dneh je bil don Juan že na preži. Začel je pohajati v cerkve ženskih samostanov, kjer je poklekalo čisto blizu rešetke, ki je ločila Kristusove neveste od ostalih vernikov. Tam je predrzno pogledoval plahe device, kakor volk, ki si v staji izbira najlepšo ovco, da jo pograbi. Kmalu je v cerkvi Naše ljube Gospe Roženenske opazil nuno čudovite lepote, katero je še povečevala čez vse poteze razlita melanholija. Nikdar ni dvignila pogleda, ali se ozrla na desno ali na levo; bila je vsa izgubljena v tajnosti božanstva, katero so molili

pred njo. Njene ustne so se nalahno pregibale in lahko je bilo opaziti, da moli z večjo vnemo in pobožnostjo kakor vse njene tovarišice. Njena podoba je vzbujala v donu Juanu davne spomine. Zdelo se mu je, da je to žensko že nekdaj videl, toda domisliti se ni mogel, niti kdaj, niti kje. Dva dni zaporedoma je prišel v cerkev, ne da bi se mu posrečilo doseči, da bi sestra Agata dvignila pogled, zvedel je, da je to njeno ime.

Zapreke in ovire, ki so se mu stavljale na pot, so še bolj razpihale strasti dona Juana. Najbolj važno, pa tudi najtežje je bilo, da ga ona sploh zapazi. V svojem samoljubju je bil prepričan, da je zmaga napol dobljena, da le enkrat sestra Agata zazna zanj. In na sledeči način je dosegel, da je dvignila oči. Pokleknil je tako blizu nje kakor je le bilo mogoče; ko se je ob povzdigovanju vse sklonilo k tlom, je segel skozi mrežo in razlil pred sestro Agato eter iz steklenke, katero je prinesel s seboj. Prodirajoči vonj, ki se je razvil, jo je prisilil, da je dvignila glavo, in ker se je don Juan postavil ravno pred njo, ga je morala opaziti. Najprej je bilo brati na njenem obrazu silno začudenje, nato pa je postala bleda kakor zid; slabotno je vzkrinknila in padla onesveščena na tla. Tovarišice so priskočile k nji in jo odnesle v celico. Don Juan se je umaknil zadovoljen sam s seboj in si dejal:

»Ta nuna je res prekrasna; toda čim bolj jo

gledam, bolj se mi dozdeva, da je že na mojem seznamu.«

Drugo jutro točno ob pričetku maše je bil pri rešetki. Toda sestra Agata ni bila več na svojem običajnem mestu, v prvi vrsti med vrstnicami; bila je zadaj, skoro skrita med njimi. Toda don Juan je zapazil, da se je večkrat skrivaj ozrla. Domisljal si je, da je to ugodno zanj. »Malo se me boji,« si je dejal, »pa se bo že privadila.« Po koncu maše jo je videl iti k spovednici; na poti tja je šla mimo rešetke in ji je kakor slučajno padel mlek na tla. Toda don Juan je bil že preveč izveden v takih stvarih, da bi menil, da je vse res le slučaj. Najprej je mislil, da bi bilo važno zanj, če bi pobral mlek; toda bil je odstranil rešetke in je vedel, da mora počakati, da vsi ljudje odidejo. Naslonil se je torej na bližnji steber, roko je del na oči, toda tako, da mu ni ušel noben gib sestre Agate. Vsak, kdor bi ga videl takega, bi ga imel za pobožnega kristjana vsega vtopljenega v molitev.

Nuna je zapustila spovednico in se hotela vrniti v samostan; kmalu pa je zapazila, oziroma delala se je tako, da je izgubila rožni-venec. Ozrla se je na vse strani, dokler ga ni zapazila pri rešetki. Šla je tja in se pripognila, da ga pobere. V tem trenutku je don Juan videl, da je nekaj belega padlo skozi mrežo. Bil je majhen štirikrat preganjen list papirja. Nuna se je nato oddaljila.

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davščino vred.

Komet

je najboljši, najcenejši tekoči čistilo za parkete in linoleum. Domač proizvod brez duha. Otroje lahko delo in minimalna poraba. Dobi se v vseh boljših trgovinah. Glavna zaloga: Aleksander Wislak, Ljubljana, Gosposvetska cesta.

Kontoristinija

z večletno pisarniško prakso, zmožna strojepisja in vseh kontornih del želi premeniti mesto. Ponudbe prosil pod »Vestna«, na upravo lista.

Učenec,

star 17 let, ki ima že dve leti ključavniške učne dobe, želi mesta s hrano in stanovanjem. Cenjene ponudbe na pošto: Leče Poljane.

Tri sobe

v novo zgrajeni hiši, vsaka s posameznim vzhodom oddajajo se posamezno v najem za večletno dobo le proti naprej plačilu za daljšo dobo. Resnim relikantom daje iz prijaznosti ustna pojasnila pisarna Prešernova ulica št. 54./I. pismena vprašanja je pa stavi poštini predal št. 149.

Gospodična

17 letna, bogata in dosti lepa, se želi poročiti z elegantnim, finim, izobraženim gospodom do 30. leta. Odgovor je lahko v več jezikih. Ponudbe pod »Shimy Ševlje«, na upr. lista.

Ročni voziček

za 300—400 kg teže se ugodno proda. Naslov v upravi lista.

Deklara

stara 16 let, brez starišev išče mesta v kaki trgovini, kjer bi imela tudi stanovanje in hrano. Ponudbe prosil pod »Sirota« na upravo lista.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna tvrdica za izdelovanje klubgarinur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zahtevajte oferte in cenike!

Letni manipulant

išče službe kot prevzemalec lesa in oglja. Nastop mogoč takoj. Cenjene ponudbe pod »Vestna« na upravo lista.

Nemeblovano sobo

v mestu se išče. Ponudbe se prosil pod »Nemeblovana« na upravo lista.

Priporočam

svojo bogato zalogo spalnih in jedilnih sob ter raznega novega pohištva. Marija Baumgartner, Celje, Gosposka ulica št. 25.

Tehnik

strojne in električne stroke odhaja v Avstrijo in Čehoslovaško. Preskrbi nakup strojev in materiala. Vprašanje do 27. julija na upr. lista pod »Točene«

Premog-zdrob

čez 5000 kalorij nudim franko mesta v kaki trgovini. Din 2,300 za vagon. Takojšnja dobava ca 10 vagonov, drugače 2 vagona na mesec. Cenjena naročila pod »Zdrob 5500« na upravnistiho.

Gospodična,

ki je absolvirala trgovski tečaj z dobrim uspehom, želi primerne službe, najraje v Ljubljani. Cenj. ponudbe prosil pod »Zanesljiva« na upravo lista.

Tražim domačicu

kučevnu lepu, nježno odgojeno i obravnavo osobo, zdravu besprekornog vladanja, dobre prirode, okretnu i veštu u kuhanju; ja sam samac, veletrogovac, dobro situiran, gde bi se mogla i udomiti. Ponude sa fotografijom na adresu: Milan Ivković, Novi Sad, Kralja Petra ul. 1.

Strojni inženir.

Veliko industrijsko podjetje išče za vodilno mesto večšega strojnega inženirja, kateri je bil že zaposlen pri strojništvu in železnih konstrukcijah, ki ima dobri odnosi na deželi, ter je razen deželne jezika tudi nemščine popolnoma vešč. Ponudbe pod »Strojni inženir«, na upravo lista.

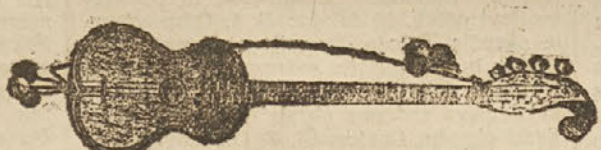
Manufakturo

prevzame v komisijsko razprodajo (na malo) trgovca na deželi. Naslov v upravi lista.

Hiša

eno- ali dvodružinska, z vrtom, četr ure od Celja, v krasni, mirni, solčni legi se ugodno proda. Cela hiša takoj na prostu. Pismena in ustnena pojasnila: D. Cebin, Celje, Lova 27.

Cenike tambura šaljem svakome badava!

Stara rukotvornica tambura

M. GILG

Preloščica-Sisak, Hrvatska.

Casopise, knjige, brošure, tiskovine za urade, občine, kakor vsa druga v tiskarsko stroko spadajoča dela izvršuje po zmernih cenah lično in poceni

Zvezna tiskarna in knjigarna

v Ljubljana, Wolfova ul. 1.

Urejena je tudi za tisk glasbenih del (sekirice, note).

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

izdelovatelj

dežnikov

Na drobno! Na debelo!

Zaloga

sprehajalnih

palic.

Popravila točno in solidno

Pohištvo.

Spalne in jedilne sobe kuhinjske oprave, stalno v zalogi. — Ogleda se lahko vsaki dan. — Za blago jamčimo. — Prevzemamo vsa mizararska dela.

Erman & Arhar,

mizarstvo

Št. Vid nad Ljubljano.

„MOJ MIR“

Kreditna in stavbna zadruga Maribor, Rotovski trg št. 1

rabi stavbišča, stavbni material in stavbne delavce za Maribor, Celje, Ljubljana.

Najpopolnejši pisalni stroj sedanjosti!

Tudi na obroke!

The Rex Co., Ljubljana

Telf. 268 int. Gradišče 10.

Ustanovljeno 1906.

Zahtevajte ponudbe.

Ivan Zakotnik LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 49.

Tel. 379 mestni tesarski mojster Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Vsem cenj gostom vljudno naznanjem, da jim je na razpolago posebna soba s klavirjem v prvem nadstropju ter soba za zborovanje. Vsek petek sveže domače in morske ribe. Vsek dan polenovka s polento na tržaki način, kakor tudi druga gorka in mrzla jedila. Sprejemajo se abonenti na hrano proti dnevni plači 15.— Din.

Vino črno dalmatinsko Din 8.— belo, doljenjsko Din 8.—, čez ulico Din 7.— ter druga boljša vina. Za obilen poset se priporoča

IVANKA VIDMAR,

gostilničarka

Sv. Jakoba trg 5.

Reparacijski problem.

V francoski politiki se pripravljajo nekaj miselnih prevratov. René Daniel piše v odlični »La Nouvelle Revue Française« o možnosti gospodarskega zblizanja med obema državama in v zadnjem času je prišel celo poluhradni »Temps« ustvarjati na prikrit način tako razpoloženje, ki bi v danem slučaju omogočilo direktni sporazum. Zadnji govor gospoda Poincaréja v Villers Saint Crestu proti politiki nemške industrije je samo rekapi-tulacija vseh francoskih vidikov po zasledbi Poruhirja. Odgovorni voditelj fran-coske politike ni tokrat povedal jasno in razločno, kako stališče misli Francija zavzeti napram Veliki Britaniji, ki igra danes vlogo zagovornice Nemčije. Angleski predlogi glede rešitve reparacijskega vprašanja so dospeli že na svoja mesta in zavezniški kabineti se bavijo z gradivom, ki ga je Foreign Office po tehtnem prevdaru, dolgotrajnem študiju in raziskavanju najprikladnejše formule razposlal zavezniškim vladam.

Francosko časopisje, inspirirano na Quai d'Orsay-u, je nekaj tednov zagotavljalo evropski javnosti, da ni misliti na to, da bi Francija privolila v vzpostavitev posebne komisije strokovnjakov, ki bi imela presoditi plačilno sposobnost Nemčije. Še pred par dnevi je bil odpor pariških političnih krogov proti tej angleski in deloma tudi ameriški zahtevi (predlog državnega tajnika Hughesa) tako velik, da se je londonskih krogov polastila skepsa. Ali ta odpor s francoske strani je trajal samo par dni, kajti v trenutku, ko je bil angleski odgovor že stiliziran in ko je Pariz doznal za londonske načrte, se je situacija takoj spremenila. Danes se Francija več ne hujuje nad možnostjo, da se vzpostavi omenjena komisija. Angleska nota prav nič ne graja pasivnega odpora v Poruhirju. Ta odpor so smatrali pariški krogi še nedavno za sporno jabolko med obema prizadetima državama. Tembolj razveseljivo je pa dejstvo, da je francoska javnost sprejela najnovejši politični dokument Vel. Britanije s pravo zavestno pristranostjo. Glede komisije strokovnjakov je izrazila samo bojazen, da se ji ne morda pripetila majorizacija s strani nenaklonjenih sil. Tu je mislila predvsem na nevtrale, ki ne odobravajo po vrsti okupacije Poruhirja. Francosko stališče v tej zadevi je jasno: Francija želi, da fungira nova komisija ekspertov samo kot posvetovalni organ reparacijske komisije. Od nje bi dobivala instrukcije, njej bi pomagala pri težavnem delu.

V angleškem dokumentu se nahaja točka, ki govori o organizaciji omenjene komisije strokovnjakov. In angleska vlada je storila v tem pogledu še korak dalje: obvestila je nekatere nevtrale

države, zlasti Švedsko in Nizozemsko, o njenih tozadevnih proposicijah. Iz tega sledi, da Foreign Office-u ni samo za platonične diplomatske izjave, napisane v obliki lepo čitljivih dokumentov, temveč za čimprejše in temeljitejši zboljšanje sedanjih desolantnih razmer v Evropi.

Zavezniške vlade se bodo na najdiskretniji način pogovorile glede angleške akcije v reparacijskem vprašanju. Anglija namreč želi, da njeni koraki ne dvignejo preveč prahu. Londonski predlogi so zaviti še v veliko meglo. Dosedaj se zaželjena diskretnost ni nikjer prekršila, zato še pravzaprav v nobeni prestolnici ne vedo v javnosti za vsebino angleškega dokumenta. Toliko je gotovo, da odpira ta akcija angleške vlade nove možnosti: velik teren za manevriranje. Pa tudi če bi prišlo do popolnega nesporazumljenja med zavezniki, še ostanje vedno odprta vrata, ki omogočijo umik iz slepe ulice. Ta skrivna vrata so direktni sporazum med Francijo in Nemčijo.

Medtem pa vlada v Nemčiji kaos. Ravnatelj deviznega oddelka nemške narodne banke je izjavil sotrudniku lista »Lokalanzeiger«, da je bil ves čas optimist, da pa je sedaj prišel do prepričanja, da plove Nemčija v popolno propast, ako se v zadnjem trenutku ne zgodi kak čudež. Rešitev bi se morala odigrati v istih okoliščinah, kakor v slučaju Avstrije: Mednarodno posojilo, s katerim bi krila Nemčija svoje potrebe na surovinah in na živežu, ne da bi ji trebalo obenem preplavljati tržišče z ničvrednim papirjem. »Vorwärts«, glasilo soc. demokracije, je otvoril s stvarnimi argumenti ljuto kampanjo proti Canovi vladi, ki lahkomišlelo zapravlja nemško narodno imetje. Dolar je danes vreden 70.000 krat več, kakor pred vojno, gospodarski barometer naznaja nevihto. Nemška banka se je borila obupno proti navalu deviz, ali vse to je postranska stvar, če se pomisli, da tiskajo brzotiskalni stroji vsak teden za več milijonov mark papirnatega denarja! Finančna politika Nemčije stoji pred polomom. V teh razmerah je nemogoče vsako odplačevanje reparacij in skrajni čas je že, da se zavezniki zedinijo glede končne rešitve tega težavnega vprašanja. Nemčiji je treba pomagati na noge, dasiravno je sama zakrivila svojo bolezen. Očitki glede sabotaže reparacij so deplesirani, saj se tudi samomordilci, ki je iz malodušnosti skočil v valove, ne očita v tistem trenutku zlobe in nepoštenosti. Razlogi nemškega propadanja so raznovrstni, treba jih je pa vpoštevati in po njih vravnati paralelno akcijo pomoči.

Trobenica na Quai d'Orsayu. V važnem uradu ministrstva za zunanje zadeve v Parizu, se nahaja na neki mizi, ki je sicer obložena z važnimi listinami, majhna otroška trobenica. Skrita je za telefonskim aparatom, vendar jo lahko vsak, ki pride v urad, opazi. In vendar ima tudi ta trobenica svoje važno ulogo v tem važnem ministru. Pisarniški ravnatelj je nešteto krat na dan pozvan k telefonu in kadar njima časa, prične neusmiljeno trobiti, kar je za podrejene uradnike znamenje, naj ga pustijo pri miru. Toda, kako je prišel ta tako malo ministrski predmet na Quai d'Orsay? Zelo enostavno. Pred dve leti je zaprosila francoska šola v Batumi igrače, ki bi se razdelile med učence. Temu pa se je uprla boljševiška vlada in zaboji so morali ostati v ministru za zunanje zadeve. Končno pa so dobili uradniški družinski očetje dovoljenje, da si smejo igrače prisvojiti. V uradu je ostala samo ona majhna trobenica, ki vrši na ta način nalogo, ki ji gotovo ni bila namenjena.

Koliko stane Ameriko prepoved točenja alkohola. Angleski listi poročajo, da stane Ameriko prepoved alkohola 7 milijard frankov letno. Predvsem stane ogromne vsote osobe, ki mora paziti na državnih mejah na tihotapce; nadalje pridejo v poštev posebni organi, ki zasledujejo razne taine proizvajalce. Samo sodniška zasledovanja stanejo nad 20 milijonov dolarjev. Upoštevati je še treba, da je odpadla trošarina na alkohol, ki je prinašala državi lepe dohodke.

Klub nesrečnih mož. Ameriški možje, ki so najbrže pravi junaki, so nedavno osnovali klub nesrečnih mož. Izmed razlogov, ki opravičujejo obstoj tega kluba, navajamo samo glavnejše. Odslej mora biti mož glavna družina. Žena ga ne sme bititi, da ji pere kuhinjsko posodo in suši čevlje. Ves družinski denar pripada možu. Kot najglavnejši razlog pa navajajo pravila prepovedi ženam, da ne smejo imeti hišnega prijatelja.

Med vsemi obstoječimi in predlaganimi imeni ljubljanskih ulic ni niti enega zgodovinskega! V Beogradu te vsaj vsaka druga ulica spomni na zgodovinsko osebo ali na zgodovinski kraj in to so imena, ki so se v resnici vrezala v spomin naroda. Slovenci smo brez zgodovine! Niti enega imena, da ga nabijemo na mestne ulice! K večjemu, če bi hoteli dati Kacijanarje in Scharfenbergerje, Auersperge in Herbersteine? Toda ti imajo z zgodovino našega naroda ravno toliko zveze, kot razni Sulejmani in Ferhadi in Hasani s srbsko. Ali pa razne potrpežljive kaprole, ki so dobili zlate in bakrene medaje od očeta Radecky-ja? V resnici naša zgodovinska imena so taka, kakor: Veliki Gropa, Dimež, Rajtguzen, Kočarjev Peter, »ki je v Bosni krompir kradel«. Če niso popolnoma zgodovinska, pa vsaj odgovarjajo zgodovini. Mogoče, da res še dobimo v Ljubljani Rajtguzenovo ulico in ulico Kočarjevega Petra, Dimeža in Velikega Gropa. Vsekakor bi ta imena bila boljša, kakor pa mnoga, ki se sedaj predlagajo.

Ogromna večina uličnih imen je vzeta iz slovstvene zgodovine. Poleg malega števila dobrih imen imamo tudi imena tretje in četrte in še nižje vrste, ki se komaj najdejo pri Glaserju ali pri Grafenauerju. Odslej bomo torej imeli na ljubljanskih ulicah cel Levstikov Parnas in Prešeren bo začuden gledal, kako so prihajala na ljubljanske ulice vse te že davno pozabljene postave. Mestni očetje hočejo menda pokazati, da živimo še vedno v dobi gospoda dohtarja Bleiweissa, strokovnjaka za žabičaste krave in nadušljive konje. Slovenskemu satiriku bo treba iti samo od vogala do vogala, pa bo dobil predmet za humoresko. Svoj čas je g. dr. Detela napisal divno humoresko, kako so v neki dolenski vasi na kmečko hišico, v kateri se je nahajala »mala opalca« nabili spominsko ploščo nekemu človeku, ki je prevedel dvojico povest Kristofa Smida. V Ljubljani smo pa doživeli, da dobi spominsko ulico človek, ker je zapel:

»pet jih pade, kjer porine!«

Nekoliko se da to početje razložiti z zadrego, v kateri se nahajajo ljubljanski mestni očetje. Zgodovinskih imen ni, razven, če hočejo poseči po Rajtguznih. O Balkanu vedo samo toliko, kolikor tisti nemški »špissbirger« v Götthejevem Faustu. Samo eden se je spomnil iz svojih dijaških let, da je Kopitar občeval z nekim Karadžičem. Z druge strani bi pa želeli, da Ljubljana izgleda moderno in bi radi tega najraje črtali vsa stara, nemoderna imena. Torej jim je preostalo samo še polje naše slovstvene zgodovine in hodili so po njem pabrkovat tako dolgo, dokler niso dovolj nabrali za domače potrebe. Tako bomo imeli na ljubljanskih ulicah skoraj same literate in mnogo takih literatov, ki bodo neznanzi celo profesorjem na slovenskih srednjih šolah! Ljubljana bo v tem oziru unikum na svetu.

Pravzaprav je jako majhnega pomena, kakšne tablice nabijajo sedanji mestni očetje po ljubljanskih ulicah. Pride čas, ko bo mladina z istim navdušenjem razbijala in metala v Ljubljano sedanja ulična imena, kakor jih je metala l. 1908. In mi bomo stali ob vodi in gledali, kako plavajo v pozabljenje. Stvar je torej jako provizoričnega značaja. Vendar hočem tukaj navesti nekaj temeljnih načel, ki bi morala biti merodajna v tem oziru.

Ulična imena služijo predvsem praktični potrebi, da se ljudje lažje orijentirajo. Vsled tega se morajo izbirati taka imena, ki se najlažje zapomnijo in obdrže v spominu. Proslava zaslužnih mož je postranska stvar, ki mora biti podrejena glavnemu pomenu.

Torej!

Starih, udomačenih imen se ne sme menjati brez jako tehtnega razloga. To velja tudi za imena, ki so, kakor pravimo, »prazna«, t.j. bolj pa za taka, ki so zgodovinskega, topografičnega ali folklorističnega značaja. Naj torej ostane Martinova cesta, Židovska steza itd.

Iz slovnega se smejo vzeti samo imena najbolj znanih pisateljev, torej takih, katere pozna vsak nekoliko izobražen Slovenec. Poleg tega se ime tega ali onega pisatelja druge vrste, ki je z dotičnim mestom v posebni zgodovinski zvezi. Lastna imena se splošno jako težko zapomnijo in so že vsled tega nepraktična.

Treba je pomniti, da se sedaj dajejo imena ne samo za nekaj let, nego za cele generacije. (Vsaj tako bi moralo biti.) Vsled tega je treba dati imena, ki so trajne vrednosti. Sedaj živimo v neki prehodni dobi in v doglednem času bo prišel rod, ki bo imel popolnoma drugo obzorje, kakor je pa stare generacije. Če je neko ime sedaj nepoznano, bo pa v bližnji prihodnosti splošno znano. Tako na primer Gundulič, Kačič-Miošič, Preradović, Mažuranič, Obradović, Njeguš in mnogih drugih bodo kmalu znana naši mladi inteligenci veliko bolj, kakor pa velika večina onih, ki se sedaj blišče na ljubljanskih zidovih.

Zgodovinskih imen torej nimamo, slovstvena naj se rabijo samo ona, ki so splošno znana ali bodo vsaj v kratkem splošno znana. Jako pa naj se pritegnejo krajevna imena. Krajevna imena imajo zlasti to prednost, da se jako lahko zapomnijo. Če imamo Dunajsko cesto, zakaj ne bi imeli Zagrebške ali Beogradske ceste? V Italiji upotrebljavajo v veliki meri imena mest in krajev, dasiravno imajo velikih, svetovnoznanih zgodovinskih imen čez mero. Tako bi tudi ohranili stara krajevna imena, ki se vedno bolj izgubljajo. V tem oziru imamo jako široko polje, zlasti če se nočemo zakleniti v tesno kranjsko lupino.

Mnogo lepih imen bi lahko našli v našem lepem folkloru. Tudi ta imena so jako praktična, ter široko znana. Pri tem bi morali še pritegniti srbsko-hrvaški folklor.

Slednjič bi morali v izdatni meri upoštevati ona srbska in hrvaška zgodovinska imena, ki so splošno znana ali bodo vsaj mladi generaciji kmalu splošno znana, na primer: Obiličeva ulica, Jugovičeva ulica, Brankovičeva, Črna Jurja, Kneza Miloša, carja Dušana, Nemanje, kralja Tomislava, Krešimira, Zvonimira.

Praktična bi bila tudi imena naših rek in znanih hribov: Savska, dravska, donavska, vardarska, triglavska, nanoska, kumljanska, velebitska, šumadinska, itd.

Proč torej s popolnoma neznanimi in brezpomembnimi slovstvenimi imeni, ohraniti vsa stara domača imena, vzeti imena naših krajev, gor, voda, zlasti pa mest, kakor tudi slovstvena in zgodovinska imena Srbov in Hrvatov, ki so pri nas splošno znana, ali bodo vsaj v kratkem splošno znana.

Od živih ljudi se smejo vzeti samo vladarji, ker vsak vladar je že sam na sebi zgodovinska oseba. Istotako se ne sme dati imena nobene politične osebe, tu-

di če je že davno mrtva, ako ni že popolnoma prestala sodbo zgodovine. Sicer lahko doživimo neprijetnost, da se bodo imena nabijala in zopet smejala.

To bi bila načela, ki bi morala veljati in ki bodo obveljala enkrat, sedaj pa gotovo ne. Zato pa tudi sedanja imena ne bodo držala trajno.

Dr. L. Lenard.

Mariborsko pismo.

Mariborsko pokopališčno vprašanje je zopet oživelo vojaška oblast, ko je zahtevala za vojaštvo poseben oddelek, za katerega bi skrbela sama. Že ta argument pove dovolj jasno, kakšno je to pokopališče in kako se upravlja. Ker postaja pokopališče v Pobrežju premajhno, si pomagajo na prav enostaven način. Mrličje pokopavajo izven pokopališnega prostora na njive, ki niso niti ograjene in se še vedno obdelujejo. Tako počivajo rajniki na samem pod zeleno rušo, kakor v kakem zapuščenem vaškem pokopališču, ampak tudi pod krompirjem, žitom in plevelom. ki prav bujno požanje, na prekopeni zemlji. Med tem delom pokopališča in med prostorom, kamor spravljajo mrhovinar »zemeljske ostanke« poginolihi živali, ni skoraj prav nikake razlike. Le lesoni priprosti križec govori, da tu počiva človek in čaka, da se ga usmili mestna uprava in mu vsaj zadnji prostorček ogradi, da ne bodo po njem rle svinje in hodili zalivati plevel psički.

A tega govora preprostih križcev in zaraslih grobov ni razumela mestna uprava. Zatisnila si je oči in zamašila ušesa pred tožbo mrtvih, da ni ne videla ne slišala ničesar. Se-le vojaška oblast je morala opozoriti na te križeče razmere. V zadnji občinski seji so se gospodje pečali tudi s tem vprašanjem, ki je stopilo prednje v vsej svoji nagoti. Seveda jih je zalotilo docela nepripravljene. Kadar so pa naši sicer vsega spoštovanja vredni mestni očetje in kako zadevo nepravilni, takrat nikakor ne pridejo v zadrego. Izvoli se poseben odsek, ki stvar proučava in potem pride s konkretnimi predlogi. Kdaj pridejo ti konkretni predlogi, je seveda brez vsakega pomena. Stvar je za enkrat rešena in mirna Bosna. In to je glavno, namreč, da pride sitno vprašanje ad acta, to je v odsek.

Radi priznamo, da je v sedanjih časih in razmerah vse polno vprašanj živih in se na mrtve kaj lahko pozabi. A kljub temu ne bi smelo nikdar priti tako daleč, tudi ne vprašanje mrtvih, kakor je prišlo sedaj po zaslugi živih. Toliko pijete smo dolžni njim, ki že tam počivajo in toliko smo dolžni tudi sebi, ki še tja pride-mo. Jaz n. pr. ne bi imel rad, da bi po mojem grobu rle svinje in bi se mi pod nos podedila kaka tekočina sumljive barve in vonja. In takih ljudi, ki so vsaj v tem oziru z menoj istega mišljenja, je gotovo devet desetih v materialističnem in socialističnem Mariboru. Dobilo se celo v socialističnem klubu spoštovanih mestnih očetov. Če že nimamo kot živi miru in se moramo prekljati in ubijati križcemkrazem, naj bi ga imeli vsaj potem, ko ležemo k počitku.

Sicer privoščimo vsem mestnim očetom kakor samemu sebi še dolgo življenje in ne skorajšnega svidenja tam na nezagrajenem prostoru mestnega pokopališča, ampak — ker človek ne ve ne ure ne dneva — bi vendar priporočali tozadevemu odseku, da pri tem delu kljub morebitni vročini ne zaspi in stvar čimprej reši. Vsaj potem ne bo treba Mariborčanom zardovati na pokopališču vsled sramote pred tujci. Zakaj marsikdo je bil že v Londonu in je tam videl, da se pokopališče londonskih cukcov niti ne da primerjati z mariborskim ljudskim pokopališčem.

Od mestnega pokopališča v Pobrežju pa do mestnega kopališča ob Dravi je sicer v razdalji precejšnja razlika, v pisavi pa ni skoraj prav nobene in si je celo v ozki medsebojni zvezi. Saj marsikoga prepeljejo iz mestnega kopališča ob Dravi v mestno pokopališče v Pobrežju, če mu Drava sama ne skraja poti in prihrani prevozne stroške, kar je tudi treba upoštevati pri sedanjih draginjah. »Straža« — in še marsikdo drugi tudi — je našla namreč še drugo medsebojno zvezo med obema prostoroma.

V Pobrežju se na mestnem pokopališču pokopavajo mrtvi, ob Dravi pa se pokopava — ne koplje — morala naših mladih Mariborčanov in Mariborčank, ker vsi skupaj veselo pljuskaajo po vodi ob vročih dnevih. Naval na mestno kopališče je tolik, da nastaja ob toplih dneh prava gnječa med napol doraslo mladino obojega spola.

Wladimir Levstik: „Slovenska mati.“

(Ponatis iz koledarja Družbe sv. Cirila in Metoda z avtorjevim dovoljenjem.)

Slovenci smo bili izmed prvih slovenskih plemen, ki so zapadla tujemu gospodstvu. Oropani svobode, smotno pridivali se tiom, duševno podložni razvitijsi mnogomilijonski rasi, smo prebili dobršnih tisoč let v brezupnem robstvu, sredi katerega so tudi najsvetlejša manifestacije našega lastnega bitja in žitja le malo več nego tiste tragične zarje, ki jalovo trošijo svojo krasoto v ledeno večnost severnih noči... Da so bili Nemci na našem mestu, bi bili izginili s površja zemlje. Mi pa smo živeli. Bili smo močnejši od svojih strašnih tisoč let, in danes so naše sponje strte, bodočnost leži pred nami kakor obljubljena dežela in solnce svobode nam sije na pot. Čigava je pasluga?

Med silami, ki so nas ohranile v toli obupnih razmerah, je le ena tako splošna in tako absolutna za vsakega posameznika, da je mogla vplivati odlično. Izraza se tam, kjer nas stiska priroda najneposredneje na svoje grudi; tam, kjer je prepajala našega človeka že na pragu življenja močna in zlahtna kri našega plemena; tam, kjer so zrakavala pokolenja dedov in pradedov že v materinem mleku neizbrisljivo žilavost, preprostost in svojeraznost slovenske narave.

V nedeljo 29. t. m. je odkritje spominske plošče matere dr. J. Dimnika v Trbovljah. Ob 9. dopoldne je sprejem gostov na postaji, nakar gre sprevod na grob. Ob pol 11. uri dopoldne bo maša, po maši pa odprta spomenika, pri katerem bodo sodelovali vsa narodna in kulturna društva. Ob 3. dopoldne se bo otvorila ljudska veselica, na kateri bodo sodelovala vsa pevška društva. Nedelja 29. t. m. bo zato dogodek prve vrste za naše Trbovļe.

vi; tam, kjer nas je slovenska mati v svoji strogi kreposti, brezgojni vdanosti in navni zakoreninjenosti v preproste tradicije učila ljubezni do svojega, nezaupnosti do tujega, in tihega, neumornega dela. Požrtvalna, krepostna in konservativna slovenska mati je bila p omilosti globekega in svetotajstvenega nagona spasieljskega našega rodu. Tisočleten čudež naše ohranitve je ona.

Slovenska žena — slovenska mati! Kako radi zamenjavamo narod z njegovo vrhino plastjo, tako iščemo slovenske žene po krivem le v našem mladem meščanstvu in uradništvu, ki je bilo tujam vplivom bolj in usodnejše izpostavljeno nego živa masa preproste ljudstva. Če nam je bilo ženstvo »višjih slojev« do nedavna zanesljivo tlakomer, po katerem smo lahko sponavali pridiranje tujega duha, nam je ostajalo vendar še tolažilno dejstvo, da je široki narod v svojem jedru zdrav in so vse njegove prirodne vrline varno shranjene v duši preproste slovenske matere in žene. Ta nam je nadomestila vse, kar je zvoedenelo v nedozoreli vrhlini plasti ali utonilo v tajstvu; lahko smo izgubljali, zakaj ona je dajala do brega v izobilju! Kjer pa je prišla preprosta slovenska žena do širjega spoznanja in jasnejše zavesti o svojem mestu sredi naroda in o usodi tega naroda sredi drugih usod, lo vidimo vedno fanatično rodoljublje, vidimo njene prvobitne kreposti povičane v apostolski zgled ljubezni in delavne zvestobe.

Takih vzornih žena je več, nego slutiti široka javnost; a njih plamen gori največkrat v zatišju; podobno so zvezdam za gorami, ki nebu ne privoščijo dle svojega obraza, čeprav mu darujejo svoj blagi sijaj. Le redko se vzdigne katera teh skromnih zvezd nad obzorje, da bi vidijo vsi: tako izpolni skrajno možnost svojega poslanstva in sveti z zgledom na široko, kakor je svetila z žrtvami v malem, pretesnem svetu svojega neposrednega območja.

Takšna zvezda, širom slovenske zemlje znana vzornica domoljubne delavnosti in

ženskih vrlin se nam je utrnila dne 27. januarja 1921 v osebi gospe Ane Dimnikove v Trbovljah...

»Slovenska mati« Ana Dimnikova se je rodila 12. julija 1852 v Hrastniku. Iz izpod-rovanih tleh našega največjega premo-govnega revirja, kjer je nemštvo, opto na silo milijonskih kapitalov, od nekdanj predrzno dvigalo glavo. Njen oče Anton Pintar je bil iz stare kmečke hiše, njena mati Ana pa iz sloveče Pekarjeve rodovine. Brhka in bistroumna deklica je posečala šolo v Trbovljah, ki je bila tedaj edina v vsej občini trboveljski občini (tretji največji na Sloven-skem).

V tem času, ko je bilo zavednih Slovencev tako malo, da je imel baje drug do drugega cel dan hoda, sta živela v trboveljskem kraju dva rodoljuba: župnik Hašnik v Trbovljah in Franc Roš, gostilničar v Hrastniku. Ta dvojica je vcepila Ani Pintarjevi in njenemu bratu Alojzu plemenito kal narodne zavesti in narodnega navdušenja. Pri Rošu je čitala mladenka »Novice« in prve slovenske knjige. Z bratom sta hodila na slovenske tabore, s katerih se je širila takrat med naše ljudstvo jutranja zarja rodoljublja; pohitela sta tudi v Vrbo, ko je bila tam leta 1872 Prešernova slavnost. Narodna navdušenost in delo za narodno prebujenje je bilo tej preprosti hčeri naroda — čudo v tedanjih časih in razmerah! — prvo načelo v vsem njenem življenju. Kakor je našla marljiva Ana v vsakem kotu svoje delo in ni mogla nikoli rok križem držati, tako je porabila sleherno priliko, da je govorila vsakemu, s komer je prišla v dotiko, o slovenstvu in o krivicah, ki so jih morali trpeti slovenski ljudje od Nemcev in nemškutarjev. Ko se je leta 1875 poročila s Francem Dimnikom, sta odprla gostilno. Z neumorno delavnostjo in varčnostjo sta si pripravila lepo imetje in si zgradila trden dom, ki je postal tudi dom prvega zavednega slovenstva v Trbovljah.

Trbovļe so bile tiste čase kot industrialen kraj docela v nemških rokah. Ljud-

stvo, kmetije in delavci so bili narodno povsem nezavedna masa, ki jo je gnetla rudniška gospoda po svoji volji. Uradniki, gos-poda v dolini, trgovci in obrtniki so bili brez izjeme Nemci ali nemškutarji. »Boljši« človek ni izpregovoril slovenske besede; zaničeval je našo govorico, kakor je preziral našega človeka, ki mu ni bil človek. V takem kraju in v takšnih pogojih voditi gostilno desetletja in pri tem braniti bedno in neboljano, a vendar tako goreče ljubljeno slovenstvo ves čas proti močnejšim nasprotnikom in proti lastnim ljudem, ki so se iz udobnosti in dobičakželjnosti vdali tujcu in postali še hušji od njega samega — to je bila usoda Ane Dimnikove. Svojo težavno, časih do žalosti smešno vlogo je mogla vrtiti le, ker je bila duševno in telesno silno krepka, polna veselosti in humorja, tako da so jo vsi radi imeli, mladi in stari, bogati in revni. Še Nemci in nemškutarji, ki jih je dostikrat z metlo ali tudi hušjim orodjem podila iz hiše, so jo spoštovali, kakor so drugače zaničevali vse, kar je bilo slovenskega. Bila je polna izvirnosti; v dobri volji je najlepše izreke in domislice kar tresla iz rokava. Njen spomin je bil čudovit, njena navdajenja čisto nepojmljiva. Poznala je vsakega domačina v vseh treh rudniških dolinah in še dalje naokrog ter vso krajevo zgodovino. Vsakdo je dobil pri nji dober svet, za vsakogar je storila, kar je le mogla. Rada je pomagala gospodinjam s semeni, domačimi zdravili in cvetličami, ki jih je posebno ljubila; vsa leta je imela z njimi okrašen vrt in okna svoje hiše. Nobene-ga reveža ni odslavila praznih rok. Kdor-koli je bil brez doma in kruha, je našel pri nji zavetje. Ni ga bilo skoraj časa, da ne bi bila imela brezplačno na stanovanju in hrani dveh, treh siromakov ali tudi cele družine. Zlasti za vojne je delila z drugimi vse, kar je sama imela; marsikateri gorški in poljski begunec pa ruski ujetnik jo ima še danes v hvaležnem spominu. Mnogo ne-srečnežev je rešila odгона iz trboveljske občine s tem, da jih je vzela za nekaj časa pod svojo streho. Neizprosno pa je odga-

njala berače iz poklica in lenuharje, ki bi se lahko preživili z delom; ti niso našli pri nji nič boljše od nemščurjev. Potujočim dijakom, ki ga ni nobeden ostavil brez daru.

Gostilna Ane Dimnikove ni nudila svojim gostom samo telesnega, nego tudi duševno kreplilo. Navdušena rodoljubka je imela vedno vse narodne časopise. Veliko dobrega je storila Trbovljam s svojo knjiž-nico, za katero je kupila vsako slovensko knjigo; a njene knjige in časopise je mogel čitati vsak, saj jih je sama ponujala ljudem na posodo. L. 1887, ko je bila še vsa dolina nemška in nemškutarska, je plapolala o pri-liki razstave v Trbovljah edino na Dimni-kovi lipi slovenska trobenica. Zato so se oglašili v gostilni ljubljanski veljaki, ki so prišli pogledat razstavo, med njimi dr. Tavčar in Ivan Hribar. Poročilo v uvodniku »Slovenskega Naroda«, ki je po-tem ocenjevalo dobro in slabe strani raz-stave, je omenilo tudi edino slovensko trobenico in Ane Dimnikovo, edino zavedno Slovenko v Trbovljah.

Takratni redko posejani rodoljubi so spoznali trudopolno narodno delovanje Ane Dimnikove, o katerem sta pisala pokolmi Vatroslav Holc in Podkrajske-Harambaša v »Domovini« in drugih slovenskih listih. Dali so ji častni primex »Slovenska mati«, ki ji je tudi ostal, zakaj domača ljudstvo za je spoznalo za pravega. Slovenska mati — s tem lepim in pomembnim imenom jo je nazivalo mlado in staro daleč naokrog.

V Dimnikovi hiši je bila tista leta občinska pisarna, in ker je bila Ana Dimnikova pri vseh obdobjih priljubljena in spošto-vana, je sčasoma zbudila v marsikaterem narodno zavest in stud do hlapčevskega nemškutarstva. Tako je mnogo pripomela, da so padle Trbovļe pri občinskih volitvah l. 1894 ob prvem naskoku v slovenske ro-ke. S tem hipom je nastopilo trboveljsko slovenstvo odločilno pot napredka in raz-maha. V Dimnikovi gostilni so se shajali za-vedni slovenski mladeniči in mošje, ki so

To sicer še ni najhujše; hujše pa je — kakor trdi isti list — da se godijo še druge stvari, ki že itak na šibkih nogah stoječo moralo naše mladine še bolj izpodkopavajo. Na vsak način je potrebno, da se tudi v tej zadevi ukrene in se pride javni pomoči na pomoč. Tudi je resnica, da se odlašajo ljudje ne počutijo dobro med vršenjem in pljuskanjem prešerne mladosti in se zato izogibajo mestnega kopališča. Ohlajenja in osvežujoče kopeli pa so odrasli čisto še bolj potrebni kakor pa mladina. Ako se ne najde noben podjeten privatnik, ki bi oskrbel privatno moderno kopališče ob Dravi, naj bi to storila mestna občina. Sedanje in na vsak način premajhno in pri sedanjem sistemu kopanja tudi v moralni kyar mladini.

Gospodarstvo.

Gospodarski položaj Madžarske.

Madžarski proračun za leto 1922/23 izkazuje 40.652.890.100 kron primanjkljaja. V predloženem letu se znašal primanjkljaj 11.5 milijard kron. Državni dolgov, preračunjeni na leto, so znašali 1. januarja 1923. leta 61.275.393.783 kron. Od te vsote odpade na predvorne dolgov 3.555.971.703 kron, na dolgov, ki so bili nalič od začetka vojne do uveljavljenja mirovne pogodbe 22.879 milijonov 252.385 kron in na dolgov, sklenjene po tem času do 1. januarja 1923 84.840.169.695 kron.

Ti dolgov rastejo dnevno za znesek onih bankovcev, ki jih daje notni inštitut državi kot višji dolg za kritje primanjkljaja. Krona izgublja od časa sestave proračuna vedno na svoji vrednosti. Za odplačevanje kuponov državnih dolgov in za naturalno preskrbo državnih nameščenecv potrebuje država že okroglo 117.983 milijard. Državni izdatki so se torej sami po sebi povzeli za 66.686 milijard kron.

Leta 1922 je bila madžarska plačilna bilanca za 257.581.820 zlatih kron pasivna. Sicer pa je bila madžarska plačilna bilanca pasivna tudi pred vojno z 175.514 milijon zlatih kron. To pasivnost so v glavnem povzročile velike obresti, ki jih je morala plačevati Madžarska za tujemski kapital, ker v lastni kapitalu ni mogla dvigniti svoje produkcije. Toda to zadolžitev za Madžarsko ni bila prav nič škodljiva, ker je ustvarjala s tem tujemski kapitalom večje vrednote, kakor pa je plačevala na obrestih. Radi predvojne ustroja bivše Avstro-Ogrske ta pasivnost Madžarski tudi v mednarodnem gospodarskem in finančnem prometu ni povzročala nobenih težav, ker je bila Ogrska z Avstrijo kompaktna gospodarska tvorba, enotno gospodarsko ozemlje z skupnim carinskim ozemljem in skupno notno banko. Ker pa je bila plačilna bilanca Avstrije visoko aktivna, je ostala mednarodna plačilna bilanca bivše avstro-ogrške monarhije z ozirom na carinsko inozemstvo v ravnotežju, kar se je praktično izražalo v stabilni vrednosti kroge, ki je bila plačilno sredstvo v Avstriji, kakor tudi v Ogrski. Današnja zmanjšana Madžarska pa ne more kriti pasivnega salda svoje mednarodne plačilne bilance, kakor ga je krila pred vojno, ker inozemstvo toliko časa ne bo kupovalo madžarskih vrednot, dokler bo madžarska krona trajno izgubljala na svoji vrednosti ter bi torej pomenil nakup gotovo izgubo. Ker torej ne more izvažati vrednostnih papirjev, more skušati ugoditi pasivni saldo v svoji mednarodni plačilni bilanci samo na ta način, da izda nove bankovce ter z njimi nakupuje tuje devize. Stalno večanje števila bankovcev pa povzroča nadaljnje razvrednotenje.

Cisto narodno premoženje nekdanjega ogrskega ozemlja je znašalo pred vojno 41.52 milijard zlatih kron. Isto premoženje ozemlja današnje Madžarske je znašalo pred vojno 15.676 milijard zlatih kron. Sedanja Madžarska ima torej le nekaj manj kakor 38% predvojne narodnega premoženja. Narodni dohodkov pa ima sedanje madžarsko ozemlje v primeru z predvojno Madžarsko nekaj nad 39% (2.66 milijard kron). Narodno premoženje je prinašalo stari Ogrski vsled dela prebivalcev 16.23 odstotno letno rento; če bi ne bilo v elementarnem narodnega premoženja in narodnih dohodkov nobene izpremembe, bi se renta zvišala na 16.97%, torej bi se reproduktivna moč narodnega premoženja na ozemlju sedanje Madžarske deloma zvišala. To je v zvezi z izpremembami v razdelitvi narodnih dohodkov, z razmernim nazadovanjem prvotne produkcije v današnji Madžarski, radi česar se veča pomen industrije.

P. F. F.

Tako torej čakajo naš socialističen mestni zastop važne socialne naprave med živimi in mrtvimi. Treba bi bilo delavoljubnosti, a tudi delavoljubnosti. Socialistični večini so pomagali — pravzaprav so zanjo delali — izvršili naši klerikali in pozneje narodni socialisti. Za vse svoje delo pa so želi samo nehalnost. Pravilo, da opravljajo ta kuluk v Mariboru sedaj demokrati za nezmerno socialiste. Pa tudi tem se godi prav tako, kakor se je godilo predhodnikom. Oni delajo, za plačilo pa dobijo od večine polna pod noge in vsi njihovi predloži propadejo. Tako je bilo z vladno za žensko učiteljico, tako s prostorom pred grajsko kletjo itd. Pravilo, da so tudi demokrati že sili tega kuluka in prav resno razmišljajo, kako bi se ga otresli.

INDUSTRIJSKA-OBRTNA VZORČNA IZLOŽBA V MARIBORU.

združena z vrtnarsko, vinski, umetniško in gradbeno razstavo. (Od 15. do 26. avgusta 1923. leta.)

Prijavni rok poteče z današnjim dnem. Zakasnele prijavitelje se bodo upoštevale v kolikor je še na razpolago razstavnega prostora. Prihodnji teden prične tehnični odsek z razdelitvijo prostorov. O dodelitvi se bodo razstavljalci pravočasno obvestili. Odbor se bo trudil, da ustreže glede prostorov vsem željam razstavljalcev. Eventualne posebne želje naj se sporoče nemudoma upravi razstave.

Dela na razstavišči so v polnem teku. Več trvdov bo zgradilo lastne paviljone. Zlasti lepa bo vrtnarska razstava, ki bo letos zelo razširjena in bo obsegala tudi drevesnico. Gradbeno razstava bo nudila najnovejšo vzorce in načine modernih zgradb in stavb. Vinska razstava, ki jo priredi vinarji in sadjarski odsek v Mariboru, bo nedvomno ustrežala vsestranskim željam in zahtevam. Tehnična dela so z ozirom na velik obseg razstave ogromna. Zato prosimo vse razstavljalce točnosti, tako glede odvoza razstavnega blaga, kakor pri drugih podrobnostih.

Reklama na razstavi. Razstavni odbor ima na razpolago še več reklamnih ploštev, primernih za večjo in primernejšo reklamo, deloma v zaprtih zgradbah, deloma na plošnih stenah. Interesenti naj se obrnejo na pisarno uprave razstave, kje dobe podrobnejša pojasnila.

Oglaš za razstavni katalog, ki izide o priliki razstave v veliki nakladi, sprejema pisarna uprave razstave in pooblašeni oglašni zavod I. Sušnik, Maribor, Gosposka ulica.

Zaščita izumov. Vsi izumi, ki bodo razstavljeni na razstavi, bodo oblastveno zaščiteni in je vsaka zloraba ali ponarejanje izključeno, na kar opozarjamo vse razstavljalce.

Legitimacije za polovično vožnjo na vseh železniških progah naše države se dobe pri vseh denarnih zavodih ter stanejo 20 Din. Legitimacije veljajo za vse zunanje obiskovalce obenem kot permanentna vstopnica za ves čas razstave. V krajih, kjer ni denarnih zavodov, priporočamo, da jih naročijo skupno pri upravi razstave v Mariboru. Obrtniki in industriji, opozorite svoje znanca na to ugodnost.

Vsa pojasnila glede razstave daje izključno le pisarna uprave razstave v Mariboru, Cankarjeva ulica 5, tel. št. 325, kamor naj se blagovoljno obrniti vsi intereseanti pisarno, osebno ali telefonično.

PROMET.

× Prometni material iz Nemčije. Z datjavi prometnega materiala, ki ga je do sedaj izročila Nemčija naši državi, se je naš promet že v taki meri izboljšal, da je že popolnoma normalen. Na račun reparacij smo dobili iz Nemčije 450 lokomotiv za normalno železnice in 10.000 vagonov, deloma osebnih, deloma tovornih; poleg tega približno 10.000 ton železniških tračnic. Za direktno železniško brzojarno zvezo Beograda z Zagrebom je dobila naša država 10 vagonov telegrafске žice in drugega telefonskega materiala.

× Ustavljeno kreditiranje vozne. Prometno ministrstvo je odredilo, da se ustavi kreditiranje vozne. Odslej so bo vozna kreditirala samo držav. oblastim in zavodom in pa onim privatnim korporacijam, ki bodo založile kavcije v znesku dvomesečnega kredita za vozno.

× Razredna loterija v Rusiji. Z 16. julijem je bila v Rusiji vzpostavljena zlata razredna loterija.

vania ter jugoslovenskega prepričanja, ki ga je pokazala l. 1910 s svojim romanem v Beograd, in pa zato, ker je bil sin še pred vojno obtožen veleizdajstva in kot tak zaznamovan pri oblativih tudi med vojno, so prišli orožniki do dvajsetkrat nadno. A vselej se jih je energično otepla. Po prvem zavzetju Beograda so hoteli izvesti od nje, zakaj je bila tam, in ji izjavili kako nepremišljeno besedo. Dražili so jo, da od Beograda ni več kamena na kamenu. Ko ji je to izjavila presedlo, se je odrezala, da menda pač ne pričakuje, da bi jim ona malto nosila, kadar ga bodo spet zidali? — in tako so jo odkurili orožniki z dolгим nosom. V teli časih, ko je viselo življenje vseh pravovnikov — na tenki nitki, je bila vrla žena nešteto krat v nevarnosti. Ječe jo je obvarovala pač le njena velika priljubljenost pri vseh ljudeh. Vse trpljenje pa je lahko prenašala, ker je bila trdno uverjena o jugoslovenski zmagi. Brezmejna je bila njena radost, ko so korakale po prevratu velkanske množice ljudstva v izpredu mimo njene hiše in vzklikale Jugoslovij ter pozdravljale staro jugoslovensko borilko — »Slovensko mater«.

Zadnji dve leti, ko se je širila med narodom nezadovoljnost in so zapeljali ljudje valili krivdo na Jugoslovijo, sta bili po njenih lastnih besedah najtežji v vsem njenem življenju. Kakor se je poprej hrabro potegala za Slovence, je branila zdaj Jugoslovijo in marsikdo jo je izkupil, ako je napak govoril o naši državi. Globoko jo je bolela nesreča primorskih in koroških Slovencev. Na dan koroškega plebiscita se kar ni mogla umiriti; zamaž jo je tolažil sin — njeno ljubeče srce je slutilo črno usodo. Te čase je jela upadati njena odprna sila. Ko je bila dne 16. januarja 1921 v Hrastrniku na pogrebu svoje prijateljice Rozalije Roševce, se je prehladila in obolela za pljučnico, kateri je podlegla. Med njenimi zadnjimi besedami so bila vprašanja, ali dobimo Koroško nazaj, ali je D'Annunzio že ostavil Reko in ali bo Primorje še kdaj naše. Dne 27. januarja se

INDUSTRIJA.

× Nova podjetja. Ministrstvo trgovine in industrije je odobrilo tekom minulega tedna osnovanje sledečih novih podjetij: Tovarna za predelavo vseh vrst kož in obutve (osnivalca: Zajčarska-timoška orožna banka); tovarna čokolade in bombonov v Novem Sadu (osnivalci: komandanta družba »Pleret« in »Srbobransko. d. d.« za napeljavno električne razsvetljave v Srbobranu).

× Tovarna šampanjca v Horgošu. V Horgošu v Bački se je osnovala tovarna šampanjca, ki ima zelo veliko kapaciteto.

× Pomanjkanje delavcev je nastalo pri gradbi novih železniških prog. Potrebujemo minirje in dninarje. Delavce sprejema Državna borza dela v Beogradu.

× Nezaposlenost v Rusiji. Moskovski in petrogradski listi poročajo, da je bilo po 10. juliju ustavljenih mnogo industrijskih podjetij ter se je radi tega zelo povečalo število nezaposlenih, ki dosega sedaj že število 160.000. Za prvi čas je dala brezposelnemu delavstvu vlada neko pomoč, kasneje pa bo brezposelne poslala v druga mesta.

× Kriza v nenaški tekstilni industriji. Zastopniki nemške tekstilne industrije in tekstilne trgovine so izjavili v nekem porazgovoru v finančnem ministrstvu, da je nujno potrebna takojšnja sprememba sedanjega deviznega reda, da bo mogoče dobiti devize v prostem prometu, ker bo sicer morala tekstilna industrija radi pomanjkanja surovin popolnoma ustaviti svoje obrate.

× Zaloge kokisa v Portuhritu. Iz Düsseldorfa poročajo: Minister za javna dela Letroquer si je ogledal več premogovnikov in je izrazil svoje zadoščenje o zalozah. Na en milijon 500 tisoč ton cenjene zaloge koksa bodo krile potrebo kovinske industrije Francije in Belgije do meseca januarja 1924.

TRGOVINA.

× Češkoslovaška trgovinska pogajanja. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš se je mudil te dni v Parizu in Bruslju, kjer je vodil z vodilnimi državniimi pogajanja za sklenitev trgovinskih pogodb. Koncem avgusta ali začetkom septembra prično pogajanja za trgovinsko pogodbo z Avstrijo, za tem pa z Italijo in Švicco.

× Podražitev tobaka na Poljskem. Dne 20. julija so se zvišale cene izdelkov tobaknega monopola že tretjič v enem mesecu. Sedanje zvišanje znaša 20%.

× Cene čaja na svetovnih tržiščih stalno narastajo. To narastanje je povzročilo veliko povpraševanje in zmanjšana produkcija. Iz Kitajske se bo gotovo povečal dovoz čaja v Evropo, v Indiji pa radi delavskega vprašanja najbrž ne bo mogoče dvigniti produkcijo čaja.

× Mednarodna tržišča za kavo. Med Italijo in Brazilijo je dosežen sporazum, po katerem se otvorilo mednarodna tržišča za kavo v Genovi, Neaplu in Trstu.

× Nekoliko statističnih podatkov iz Madžarske. V zadnjih tednih so šle cene nekaterih živil jako naglo kvsiško. Tako na primer stane mast 3250krat toliko kakor v mirnem času, platno 3240krat, sladkor 2340krat, ovčje 2000 več kakor pred vojno. Za potrebščine, za katere je bilo treba pred vojno 300 kron, moras odšteti danes 350.000 kron. Od meseca januarja t. l. je opaziti na Madžarskem mesečno povprečno za 50 odstotkov večjo dražnjo.

× Veleseljem v Lvovu. Za III. mednarodni vzhodni veleseljem v Lvovu, ki se bo vršil od 5. do 17. septembra 1923, je projekt s pogoji za razstavitev interesentom na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

× Veleseljem za lesne izdelke v Lyonu. V Lyonu se bo vršil od 5. do 21. oktobra t. l. seljm za les in lesne izdelke. Pisemne prijave sprejema najdalje do 15. avgusta t. l.: Foire de Lyon, Hotel de Ville, Lyon (France). Vzorci morajo biti v Lyonu najdalje do 20. septembra t. l. Cena za štand znaša 1000 frankov, izven štanda se plača 20 frankov za kvadrat meter. Podrobnejše podatke daje naše poslanstvo v Parizu in naša trgovinska agencija v Lyonu (Agence Commerciale du Royaume des Serbes, Croates et Slovenes, Lyon, Rue Sala 27).

× Štedenje v Italijanski upravi. Kakor poročajo rimski listi, so znašli prihranki na izdatkih posameznih ministrstev skupno pol milijarde lir. Prihranilo se je v finančnem ministrstvu 329 milijonov, v železniškem 280 milijonov, v ministrstvu za javna dela 219 milijonov in v vojnem ministrstvu 281 milijonov lir. Tem prihrankom stoje nasproti večji izdatki za obnovo porušene ozemlja v Benečiji v znesku 768 milijonov lir.

je opoldne dvakrat nasmehnila, kakor bi zrla s praga večnosti popolno odrešenje naroda, ki je bil vsa njena ljubezen; pri drugem smehljaju je izdihnila svojo blago dušo.

Kaj je bila »Slovenska mati« Trbovljam, je pokazal njen veličasten pogreb; Trbovlje se niso videlo enakega. Nesli so jo Sokoli, spremljala pa so jo na poslednji poti vsa narodna društva, med njimi nekatera z zastavami, narodno žensstvo iz Ljubljane v imenu ljubljanskih podružnic in vodstva Družbe sv. Cirila in Metoda, ki ga je zastopala gospa Ana Podkrajsekova, ter nad 10.000 prijateljev iz vseh ljudskih slojev. Solze so zalile oči teh nepregledni množici, ko so se razlegle nad božjo njivo besede slovesa od hrabre in blage »Slovenske matere«.

Nema zgornostnost vseljudskih solza je jasno pričevala o nadosebnih veličini raične pojave. Pričevala je, da »Slovenska mati«, kakršna živi neizbrisno v našem spominu, ni bila samo vzorna žena, plemenita mati, zglebna gospodinja in zvesta hči svojega rodu; da je bila marveč ana tistih redkih in blagoslovljenih natur, v katerih se vtelesi dobri genij rase, da razodene v njih svojo visoko žilnost in vso svojo nezlomno moč. Ana Dimnikova nam bodi neumrljiv primer, kako razkošno je zmogla obroditi vsaka iskrica tuči in nege, ki pade v srce slovenske žene; bodi nam v poročilo, da dostane naša žena, ko se razveze in dozor na solnce svobode, vredna sestra srbske majke, roditeljica in vzgojiteljica nepremagljivih sinov.

Samo dvoje nesreč poznam: bolezen in bedo. Razen njene ni pravih nezdov. Ha, tebi se hoče žene, domačije, otrok, hočeš biti bogat, ljubljen, slaven: preveč zahtevaš! Trpi, ne pomilujem te. Pomiloval te bom samo tedaj, če boš bolan ali siromašen...

Jules Claretie, Le diner Bixio.

KMETIJSTVO.

× Uvoz vina iz Italije v našo državo. Kakor poročajo »Jugosloven. Lloyd« je opozoril neki italijanski poslanec ministra trgovine, industrije in financ, da naj skuša ta doseči od jugoslovenske vlade uvoz večjih količin italijanskega vina proti plačilu minimalne carine. — V naši državi so prišli vinogradniki in tako občutno vinski krizo, da morajo strokovne organizacije in uradi svetovati prebivalstvu, naj ne sadi novih trtnih sadik, ker ni izgleda, da se njihov položaj v doglednem času izboljša. Izvoz vina zadeva povsod na občutne težkoče in naši vinogradniki-članičevalci trpe čedalje večjo škodo. Zato smo tudi mnenja, da je popolnoma izključeno, da bi se dovolil v našo državo skušati, tudi najmanjši uvoz tujega, najmanj pa še celo italijanskega vina. To bi bil naravnost zločin nad našimi vinogradniki.

× eNkaj za naše kmete. Opazil sem, da pri nas na Gorenjskem poljedelci žito nakladajo na vozove v snopih tako, da klasje visi iz voza in se pri zelo naloženih vozovih vleče celo po tleh. Na ta način se zgubi mnogo zrna. Naši dolenski kmetje nalagajo žito tako, da je klasje obrnjeno na vznožja, da se pa nič zrna ne strese, imajo pogrnjene na voze velike rjuhe, na katere polagajo snope in tako ostane zrno, ki pri tresenju premikajočega se voza odpade, na teh rjuhah.

× Konzum vina v Avstriji. Avstrija porabi na leto okrog 1.200.000 hl vina, ki se uvozi iz inozemstva. Od tega uvoza je odpadlo lanske leto na Italijo 320.000 hl, na Madžarsko 680.000 hl, na našo državo 9000 hl in na ostale države 191.000 hl.

× Žetev tobaka na Madžarskem. Tudi na Madžarskem pričakujejo letos zelo dobre žetve tobaka. Lansko leto je Madžarska pridelala 140.000 kg tobaka, letošnji pridelek cenijo na 180.000 kg. Vlada se je odločila, da bo izvozila okrog 20.000 kg, kar ji bo prineslo približno pet milijard madžarskih kron.

× Akcija za monopolizacijo prodaje žetve na Madžarskem. Vlado časopisje na Madžarskem vrši živalno agitacijo za uvedbo monopola prodaje madžarske žetve. Vrednost te žetve predstavlja 200 milijard madžarskih kron več, kakor pa je na Madžarskem v prometu papirnatega denarja.

× Izvoz ruskega žita je že pričel. Prvi transport je prišel te dni s parnikom »Bojševik« v Anglijo in je močno vplival na nazadovanje žitnih cen. Te, kajzadovale že poprej radi vesti iz Amerike, je v zadnjem času cena žita padla v Chicago tako nizko, da ne dosega niti produkcijskih stroškov.

DENARSTVO.

× Krediti pri Narodni banki. Upravni odbor Narodne banke je sklenil na svoji seji, da ne poveča novih kreditov, ker bi se s tem prekorščili zakonski predpisi. Banka bo dajala sezonske kredite v približno dosedajni višini, pač pa bo zmanjšala poedine dosedanje kredite, da bo mogoče izpolniti sezonske kredite tudi onim gospodarskim krogom, ki jih do sedaj še niso uživali, ki pa jih potrebujejo. Čim se banki posreči dobiti kritje za večje kredite, jih bo takoj dovolila.

× Fašistovski blagoslov. V Milanu so ustanovili fašisti svojo banko »Nuovo Banco Mercantile« v namenu, da izvaja na milanskem denarnem trgu fašistovski finančno politiko. Njen generalni ravnatelj, eden izmed onih, ki imajo vedno polna usta besed za domovino, in ki so vedno pripravljani, dati vse za njo, pa je vodil to banko tako dobro, da je že po kratkem času svojega obstoja propadla. Dični ravnatelj je pobegnil v inozemstvo, kjer bo deloval naprej za čim večjo »slavo« italijanskega fašizma. Upravni svet banke je dosegel z upniki in oškodovanci 80odstotno izravnavo.

× Novo češko notranje posojilo. Češkoslovaška se je pred kratkim pogajala z neko angleško bančno grupo za večje posojilo. Ker pa ji je ta grupa stavila pretežke pogoje za to posojilo, je češkoslovaška vlada opustila namero najeti zunanje posojilo ter bo razpisala notranje posojilo v znesku poldruge milijarde češkoslovaških kron. Posojilo bi prevzela neka češka bančna skupina.

× Rumunsko posojilo v Angliji. Rumunska vlada je sklenila v Angliji posojilo v znesku dva in pol milijona funtov šterlingov. Pogoj posojila so za Rumunijo razmeroma precej težki.

× Izboljšanje gospodarskega položaja v Avstriji. Gospodarski položaj avstrijske republike se je v zadnjem letu izdatno izboljšal. Zlata podloga Avstrije se je do dne 30. junija t. l. več kakor podvojila. Narastala je od 93 milijonov zlatih kron na 203 milijone zlatih kron. Sedaj tudi industrija ne trpi več radi neprestanih stavk. Avstrijske banke so zelo angažirane, tako da presega jo čisti dobiček nekaterih denarnih zavodov v zlatih kronah dobičke, ki so jih delali pred vojno.

× Gospodarski položaj Nemčije se vsak dan poslabša. Državna banka more zadostiti komaj 2% povpraševanje po tujih devizah. Obtok novčanice je narastel v prvi dekadi julija za 2950 milijard in je dosegel 20.241 milijard. Povprečna cena živilom je narastala za 140%.

× Emisija zlata v Rusiji. Bančna emisija novega zlata v Rusiji je dosegla po vesteh ruskih listov 6.920.000 rubljev. En zlati rubelj stane 200.000.000 papir. rubljev.

CARINE, DAVKI.

× Carinski nadavek v Nemčiji znaša za čas od 25. do inkluзивe 31. julija 4 milijone 139.000 odstotkov.

RAZNO.

× Državna borza dela. Pri vseh Državnih borzah dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti izkazuje promet od 11. januarja do 14. julija 1923 l. 29.511 strank in sicer 13.556 delodajalcev in 15.955 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 8504. Dela iščejo: kovači, stavbi, strojni ključavničarji, elektromonterji, natakarice, pohištvo, mizarji, sedlarji, krojači, šivilje, peki, mlinarji, mesarji, tesarji, kolariji, pis. moči, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejmejo: rudarji, kleparji, petarji, pečarji, kovinosturkarji, žagarji, slikarji, šivilje za perilo, vajenke v tovarno perila, tapetniki, slaščičarji, vajenci itd.

× Zemljišča ob železniški prog. Na zemljiščih ob železniški prog. smejo zlagati posestniki požeti ali pokoseni poljski pridelek najmanj 95 m oddaljeno od proge. Če to ni mogoče, morajo prideleke s teh zemljišč v najkrajšem času spraviti kje drugje.

Slike iz življenja v ameriških kolonijah.

Tudi mi spadamo k enemu izmed narodov, ki daje Ameriki precej novih prebivalcev. Da niso izšle razne izselišske omejitve, bi število izselencev zelo narastlo, kar je v zvezi s slabim povojnim gospodarskim stanjem in visokim tečajem ameriških valut. Sicer je treba tudi v Ameriki delati in celo trdo delati, ako se hoče prislužiti nekaj denarja.

To je povdarila tudi Gradčanka Mela Geldern, ki je napisala nekaj brošuro o življenju v južno ameriških kolonijah iz katere posnemamo nekaj slik.

Posebnost teh kolonij je, da prihajajo otroci v šolo na visokih konjih. Posameznik in tudi po dva prihajajo v šolo, veliki in majhni, dečki in deklice. Za šolskim poslopjem se nahaja ograjen prostor, kjer spustijo konje na pašo. Opoldne jih zopet zaješejo in se v travu vrnejo domov. Učitelji se prelevi v farmerja in gre na svoje polje, ki mu ga prepustijo kolonisti brezplačno.

Pri ustanovitvi kolonije se najprej napravijo neke vrste šotori, ki se pokrijejo z vejevjem. Velik prostor služi za kuhinjo, spalnico, jedilnico in vse ostale prostore na katere so navajeni Evropejci.

Pozneje se najprej sezida kuhinja. Ognjišče tvori nekaj kamnov, dokler ne pride iz mesta železni štedilnik. Čim so postavljeni še ostali prostori, pričnejo prekopavati okoliški svet, ki ga v kratkem spremenijo v vrt. Tu uspeva vse. Tudi gnojiti ni treba, ker je zemlja zelo rodovitna. Najbolj seveda uspevajo južne rastline. Poleg jabolk, hrusk in češpelj rastejo tudi breskve, pomaranče, smokve in grozdje.

O služinčadi pravi Geldern, da je zelo pridna in poštena. Ljudje delajo radi, z veseljem in brez priganjanja. Domačini so večinoma lepi, dobrosrčni ljudje, ženske vedno zelo snažne in oblečene v svetle obleke. Toda vse mlajše lepote se rade lajšajo in kažejo posebno veselje za dobro cigaro, ki si jo navadno same zvijejo iz domačega tobaka.

Za Evropejca je zelo mučen številni mrčes. Posebno trpijo otroci. Najbolj vsiljiva je neke vrste bolha, ki zleze svoja jajčca pod kožo na nogah. Radi tega si je treba noge vsaki dan umiti in preiskati, ni li že kje kako gnezdice v obliki grahovega zrna. Kdor to zapazi, mora takoj kožo odrezati in gnezdice iztrebiti.

Gospodinje se morajo često hudoovati tudi nad mravljami, ki se v velikem številu priklajajo v jedilno shrambo. Mravlje so poleg tega tudi zelo škodljive mladim rastlinam, ki jih ogledajo do stebelca. Njihove sestre potujoče mravlje so seveda še nevarnejše. Vse kar jim pride pri njihovem pohodu na pot, uničijo brez vsakega usmiljenja.

Kljub številnim kačam, so kačji pikli zelo redka prikazen. Mnogo bolj nevarni so pajki, čijih pik je za otroke smrtno nevaren.

Najbolj pa mora Evropejec paziti na aklimatizacijsko bolezen, ki izvira iz spremembe podnebja. Na raznih delih telesa se napravijo otekline, ki izločujejo gnoj. Zdravljenje traja nekaj tednov, se pa lahko pri ljudeh, ki so nemarni, raztegne tudi na daljšo dobo. V splošnem pa je podnebje zelo zdravo. Številni jetični se nalašč zato naselijo v Paragvaj.

Drobtine.

* Najdeni ostanki mastodontov. V bližini Delaware v Zedinjenih državah je našel neki poljedelec ogromno okostje mastodonta, ki je živel po mnenju profesorja Robertsona pred 30 tisoč leti. Ta ogromni okostnjak tehta 30 stotov, vendar pa niso našli še vseh delov. Zobje so dolgi eno stopinjo in široki 18 palcev. Samo spodnje čeljusti tehtajo nad 30 kg.

* Banket starcev. Župan mesta Pillehla (Galle) je prišel na originalno idejo, prirediti starcem svojega mesta svečan banket. Udeleženci so bili sami starci med 80 in 100 leti. Poslednji je mizar in se še danes ukvarja s svojo obrtjo. Najmlajši je duhovnik in še vedno poučuje mladino v nedeljskih šolah.

* Pri divjih plemenih. Neki angleški zdravnik v Avstraliji poroča o čudnih običajih divjih avstralskih plemen. Plemo Watun pride navadno k svojemu sosedu z lahkimim čolnčki. Na bregu reke pričnejo vpitii in klicati svoje sodele iz gozdov in gledajo, da-li gre za prevaro. Ko vidijo, da ne gre za zahrbtnost, se ojnaučajo in v kratkem času vidimo obe plemeni v prijetnem obsevu. Vse je veselo in pleše ob zvokih neke vrste godal. Ko se stemni, drži poglavar Watuncev dolg govor, v katerem naglašja, da je srečen, ker je prišlo do zaželjenega miru med plemeni. Vriskaie in pevaje odidejo Watunci na breg k svojim čolnom. Komaj pa so v čolnih, zvežejo se veliko naglico nekaj žrtve in jih hitro odpeljejo s seboj. Domov prišedeši se žrtve ob velikih slovesnostih usmrtilo. Odrežejo jim glave, ki jih nato skuhajo v velikih posodah. Pri tem pa jim govorijo o velikih srečih, ki jo bodo odslej deležni v njihovih vrstah. Ko je meso kuhano, sledi svečan obed. Lo-banjo ga zakopljajo. Do leta 1884, ko še niso prišli tla Evropejci, je bilo vse polno mesnic s človeškim mesom. Kraj takih mesnic so označevala neke vrste drevesa. Tu so mesarji prodajali človeško meso ali pa ga zamenjavali za druge izdelke.